

ΔΙΔΑΚΤΙΚΉ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Μάθημα 12ο

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής
Εκπαίδευσης

Εαρινό Εξάμηνο 2026

ΣΤΟ Μ'ΑΘΗΜΑ ΑΥΤΌ ΘΑ ΑΣΧΟΛΗΘΌΥΜΕ ΜΕ:

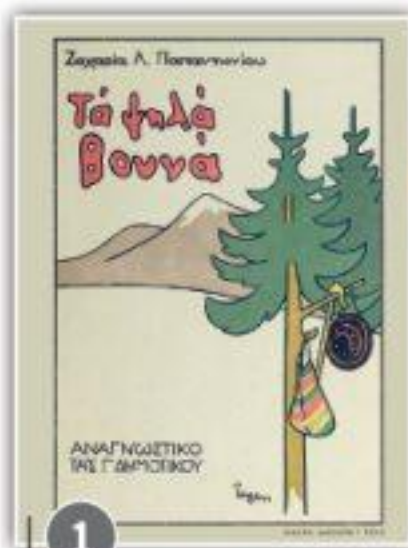
Παραδείγματα αντιπαράθεσης της εθνικής κυρίαρχης αφήγησης και των διαφόρων πολυπολιτισμικών αφηγήσεων μέσα από σχολικά βιβλία που αποσύρθηκαν στη χώρα μας

<https://www.youtube.com/watch?v=w0RQKt7CzMI&t=186s>

Οι πόλεμοι της Ιστορίας – διαμάχες για τη βιογραφία του έθνους

Χάρης Αθανασιάδης

ΤΕΣΣΕΡΑ ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΕΣΑΝ ΣΑΛΟ

1

Αναγνωστικό της Γ' Δημοτικού «Τα ψηλά βουνά» του Ζαχαρία Παπαντωνίου

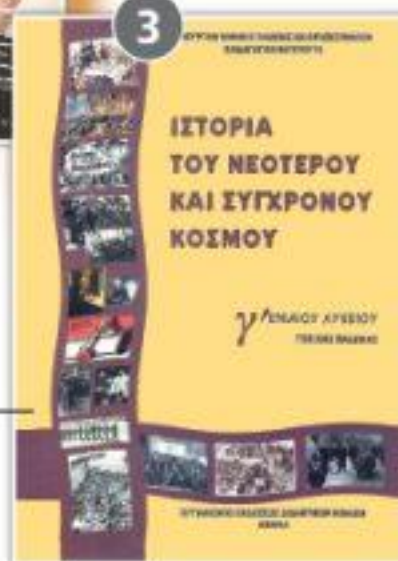
Αρχισε να κυκλοφορεί στις 8 Ιανουαρίου 1919. Με το τέλος του σχολικού έτους 1920-1921 αποσύρθηκε. Επανεγκρίθηκε μόνο για το σχολικό έτος 1924-1925 και μόνο «μέχρις εξαντλήσεως των υφισταμένων αντιτύπων». Το βιβλίο «επέστρεψε» στα σχολεία το 1929, το 1933-1934 και το 1974-1975.

2

Βιβλίο Ιστορίας Β' Γυμνασίου του Κώστα Καλοκαιρινού

Εισήχθη τον Σεπτέμβριο του 1965, αποσύρθηκε στις 10 Νοεμβρίου 1965. Επανεισήχθη το 1976 αλλά με πολλές αλλαγές και για τη Β' Λυκείου.

3

Βιβλίο Ιστορίας Γ' Λυκείου Συγγραφική ομάδα: 12 νέοι ιστορικοί υπό την εποπτεία του Γεώργιου Κάκκινου.

Επρόκειτο να διανεμηθεί στους μαθητές με την έναρξη του σχολικού έτους 2002-2003 αλλά αποσύρθηκε.

4

Βιβλίο Ιστορίας Στ' Δημοτικού Συγγραφική ομάδα: Μαρία Ρεπούση, Χαρά Ανδρεάδου, Αριστείδης Πατουκίδης και Αρμόδιος Τσιβάς.

Το βιβλίο δόθηκε στους μαθητές τον Σεπτέμβριο του 2006. Αποσύρθηκε τον Σεπτέμβριο του 2007, λίγο πριν από την έναρξη του σχολικού έτους.

ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ. ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ

Αμφισβητήσεις και αποσύρσεις σχολικών βιβλίων. Παραδείγματα από τον ελληνικό χώρο:

- α. Αναγνωστικά πριν το 1890 (Γεροστάθης)
- β. Η Ιστορία στα αναγνωστικά βιβλία της περιόδου 1894-1917
- γ. Τα ψηλά βουνά του Ζαχαρία Παπαντωνίου
- δ. «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία» (Γ Γυμνασίου) του Βασίλη Κρεμμυδά
- ε. «Νεότερος και σύγχρονος κόσμος» του Γιώργου Κόκκινου
- στ. «Στα Νεότερα και Σύγχρονα Χρόνια» της Μαρίας Ρεπούση

ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΌ ΤΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

«η Ιστορία δεν διδασκόταν συστηματικά, παρότι το πρόγραμμα προέβλεπε τη χωριστή της διδασκαλία, αλλά αποσπασματικά, στο πλαίσιο του καθημερινού μαθήματος της Ανάγνωσης»
(Αθανασιάδης, 2015: 230)

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΆ ΠΡΙΝ ΤΟ 1890

Γεροστάθης (1858) του Μελά (γράφτηκε ως ελεύθερο ανάγνωσμα για παιδιά για τη διαμόρφωση των νέων Ελλήνων ως ηθικών και ορθολογικών πολιτών αντάξιων των ένδοξων προγόνων)

Γεροστάθης πολυταξιδεμένος μαζί με μια παρέα 12χρονων σε μια κωμόπολη κοντά στα Γιάννενα πριν την επανάσταση του 1821

Ιδεοτυπικό πορτρέτο του πλούσιου πεφωτισμένου εμπόρου του 19ου που αφιερώνει τους πόρους του στο έθνος και την παιδεία του.

Κρυφό σχολειό δεν υπάρχει (γράφηκε πριν το 1860 πριν τη σύσφιξη των σχέσεων του ελληνικού κράτους με την Εκκλησία)

Οι ένδοξοι Έλληνες είναι το πρότυπο

Πηγές: ο χριστιανισμός και ο ελληνισμός

76,4% αναφορές στην Ιστορία και ειδικά στην αρχαιότητα και ελάχιστες στην Ρωμαϊκή, Βυζαντινή, Συγχρονη Ιστορία ελάχιστα στη Μακεδονία

ΑΜΦΙΣΒΗΤΟΥΣΕ:

την ελληνικότητα της αρχαίας Μακεδονίας,

δεν διαχώριζε τη Βυζαντινή και τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία

εμφάνιζε την Τουρκοκρατία ως μία μάλλον ανεκτική περίοδο

Παρόλα αυτά **αξιοποιήθηκε για 4 δεκαετίες**

Κάθε δημοδιδάσκαλος επέλεγε το βιβλίο που θα διδάξει.

Αναρτημένο στην ψηφιακή βιβλιοθήκη Ανέμη του Πανεπιστημίου Κρήτης

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΤΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1894-1917

«Ο Έλλην πολίτης» Θεόδωρου Αποστολόπουλου

Αναγνωστικό για την πενταετία 1902-07, 1914-1918

Σκοπός να αναδείξει τη θετική στάση για τη φύση και την κοινωνία: χρησιμότητα της γνώσης και την αστική αναδιοργάνωση των όρων της κοινωνικής συνύπαρξης

Ύλη γύρω από 3 διακριτούς άξονες : γνώσεις για τη φύση με πρακτικές συμβουλές για υγιεινή διαβίωση, γνώσεις για την ηθική ζωή, γνώσεις για την οργάνωση της ελληνικής κοινωνίας

Στο Α μέρος αφιερώνεται στη Νεότερη Ιστορία του Ελληνικού έθνους:

Διαχρονική παρουσία Ελλήνων στη χερσόνησο του Αίμου από την αρχαιότητα

Άλωση της Πόλης

Επανάσταση και ανάδειξη των δοξασμένων μαχών

Έμφαση στην εθνική αγωγή των νέων

Επίδραση από το έργο του Παπαρηγόπουλου το οποίο είχε ολοκληρωθεί από το 1874

«Ελληνική ιστορία από των αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι της σήμερον» 1888

Κουρτίδης, Σκορδέλης

Ένα τμήμα αυτού του βιβλίου θα ενσωματωθεί στο αναγνωστικό της Δ Δημοτικού

Αξιολόγηση του βιβλίου από επιτροπή: το βιβλίο επαινείται γιατί έχει εθνεγερτικό χαρακτήρα με ηρωική αφήγηση του εθνικού μας παρελθόντος, γενναίο φρόνημα

Η σχολική ιστορία ταυτίζεται με τη βιογραφία του έθνους

«Έναν αιώνα ύστερα από την εισδοχή της ρομαντικής οπτικής στα σχολικά βιβλία το 1997, η Φραγκουδάκη, ανατέμνοντας τα σύγχρονα εγχειρίδια Ιστορίας, θα διαπιστώσει ότι επιβιώνουν εκσυγχρονισμένες όλες οι ιστοριογραφικές επιλογές που είχαν προκριθεί στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, προκειμένου να ενισχυθεί το εθνικό φρόνημα.» (Αθανασιάδης, 2015: 236)

ΠΟΛΕΜΟΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΕ ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Η πρώτη απόκλιση από τον κανόνα ήταν για το βιβλίο «Τα Ψηλά βουνά»

Η δεύτερη απόκλιση το 1964 το εγχειρίδιο του Καλοκαιρινού

Η τρίτη με το βιβλίο του Κόκκινου το 2002

Η τέταρτη με το βιβλίο της Ρεπούση (2006-7)

Οι συμβολικοί πόλεμοι της ιστορίας έληξαν υπέρ των πολεμίων.

Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ «ΤΑ ΨΗΛΆ ΒΟΥΝΆ» ΤΟΥ ΖΑΧΑΡΊΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΊΟΥ

Μετά την εκλογική ήττα των Φιλελευθέρων το 1920 ο υπουργός Παιδείας Ζαΐμης ανέθεσε σε μια Επιτροπεία να αξιολογήσει τα πρώτα αναγνωστικά βιβλία στη δημοτική γλώσσα

«Να εκβληθώσι πάραυτα εκ των σχολείων και καώσι [...] ως έργα ψεύδους και κακόβουλου προθέσεως» πρότειναν το 1921 στην «Έκθεσιν» τους οι έξι παιδαγωγοί και φιλόλογοι της Επιτροπείας του Υπουργείου Παιδείας ότι έπρεπε να γίνει με «Τα ψηλά βουνά» του Ζαχαρία Παπαντωνίου (1877-1940) και τα υπόλοιπα αναγνωστικά της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης του 1917-1918 που προώθησε η επαναστατική κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου»

<https://www.tovima.gr/2011/07/19/books-ideas/ta-psila-boyna-se-epanekdosi/>

Ζαχαρία Λ.
Παπαντωνίου

Τὰ ψηλά Βουνα

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Δ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ, Δ. ΔΕΛΜΟΥΖΟΣ, Π. ΝΙΡΒΑΝΑΣ,
Σ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ, Μ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΙΔΗΣ.

1918

Αρκετοί λογοτέχνες επιχείρησαν να γράψουν αναγνωστικά τα οποία να απευθύνονται στις τάξεις του Δημοτικού Σχολείου από την περίοδο 1884 ως το 1947.

Όσοι στράφηκαν σε αυτό το συγγραφικό εγχείρημα, ήρθαν σε άμεση επαφή και ενεπλάκησαν με τις διάφορες πτυχές του εκπαιδευτικού συστήματος.

ΩΣΤΟΣΟ, τα σχολικά βιβλία οφείλουν να ανταποκρίνονται σε ορισμένες προδιαγραφές και σε κανόνες, ενώ παράλληλα μπορεί να τους ασκηθούν αλλαγές, διορθώσεις αλλά ακόμη και κριτική.

ΝΕΑ ΑΓΩΓΗ

Τη διάρκεια του διαφωτισμού στην Ελλάδα είχαν επικρατήσει δύο κυρίαρχες απόψεις.

1. Η μία ήταν πιο παραδοσιακή και στρεφόταν στο παρελθόν και σε μία πιο αρχαϊκή γλωσσική μορφή,

1. ενώ η δεύτερη η οποία σημειώθηκε κατά τη διαδικασία του 1870-1880, υποστήριζε τις αλλαγές σε οικονομικό επίπεδο στην Ελλάδα, γεγονός που επηρέασε κι άλλους τομείς.

Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1917:

- Η βενιζελική κυβέρνηση όρισε ότι στο δημοτικό σχολείο θα διδάσκεται η δημοτική γλώσσα.
- Προδιαγραφές για τα βιβλία.
- Δημιουργία αρκετών σχολικών εγχειριδίων.

«Τα Ψηλά Βουνά»

- αναγνωστικό εγχειρίδιο της Γ δημοτικού.
- Πρόκειται για ένα είδος παιδικής νουβέλας με ενιαίες αφηγήσεις.
- Στο κείμενο παρουσιάζονται 26 παιδιά, τα οποία αποφάσισαν να κάνουν διακοπές στο βουνό. Περιγράφονται διάφορες σκηνές από τη ζωή στο βουνό, ενώ χαρακτηριστική θέση έχει το ελληνικό τοπίο.

Αμφισβητήθηκε για:

- για την δημοτική γλώσσα στην οποία ήταν γραμμένο
- ότι δεν υπάρχει εκτενής αναφορά για το ελληνικό Έθνος
- για την απουσία αναφοράς στη χριστιανική λατρεία
- για τη μη επισήμανση των πολεμικών ικανοτήτων του Έλληνα.

Θεωρείται επομένως, ότι δεν οδηγεί στη διαμόρφωση της εθνικής και θρησκευτικής ταυτότητας και συνείδησης του.

Γεώργιος Χατζιδάκις

- γνωστός για τις αντιδημοτικιστικές του απόψεις. Στάθηκε αντίθετος στη νέα χρήση της γλώσσας την οποία χρησιμοποιούσαν διάφορα αναγνωστικά, και έτσι στο στόχαστρο του μπήκε και το συγκεκριμένο ανάγνωσμα.
- Πέραν της γλώσσας, στάθηκε επικριτικά και στο ιδεολογικό του περιεχόμενο. Την κριτική του εξέφρασε ο Γεώργιος Χατζιδάκις μέσα από το βιβλίο του «Γενηθήτω φῶς. Ὁ μαλλιαρισμὸς εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα» (1920).
- Αρνητικές κρίσεις, καθώς το περιεχόμενο του βιβλίου αναφέρεται στον μπολσεβικισμό *«ἡ θρησκεία, φαίνεται ὅτι κατηργήθη καὶ εἰς τὴν κοινότητα ἢ τὸ Soviet τῶν παιδίων τούτων, ὅπως καὶ εἰς τὰ τῶν συντρόφων ἐν Ρωσίᾳ»* (Χατζιδάκις, 1920, σ.51).

- Παράλληλα δε φροντίζει για την ανάπτυξη του πατριωτισμού και της θρησκευτικής αντίληψης.
- Βασικός παράγοντας της αξιολόγησης είναι η έλλειψη της αναφοράς στην σημασία της οικογένειας. Φανατικός αντίπαλος της Δημοτικής γλώσσας, τάσσεται κατά της γραμματικής, του λεξιλογίου και όλων των τεχνασμάτων της (Χατζιδάκις, 1920).

Νέα κυβέρνηση της Ηνωμένης Αντιπολίτευσης:

- ορίζει «Επιτροπεία»
- Δημιουργείται μία έκθεση σχετική με όλα τα βιβλία που είχαν κυκλοφορήσει κατά τη διάρκεια της μεταρρύθμισης και τα οποία κρίνει ως απορριπτέα.
- Βασικοί εκπρόσωποι της στάσης αυτής ήταν διάφορα μέλη της εκπαίδευσης, ανάμεσα στα οποία ανήκε ο, γνωστός για την αντιδημοτικιστική του δράση, **Ανδρέας Σκιάς**.
- Στην έκθεση χαρακτήριζαν τη δημοτική γλώσσα ως «άπαισία μαλλιαρή γλώσσα», υιοθετώντας παρόμοια θέση με αυτή που είχε ο Χατζιδάκις, καθώς θεωρούσαν ότι είναι ιδιαίτερα επικίνδυνη για τους αναγνώστες «*«έν τῇ χυδαιοτάτῃ αὐτῆς μορφῇ. Γέμει ξενισμῶν, ἰδιωματικῶν λέξεων»* (Σακελλαρόπουλος και συν., 1921, σ.56).

- Από την αξιολόγηση δεν παραλήφθηκε και το θέμα της γραμματικής «*Ἡ γνώμη τῆς Ἐπιτροπείας εἶναι, ὅτι ἡ τερατώδης αὕτη γραμματικὴ πρέπει νὰ καῖ.*» (Σακελλαρόπουλος και συν., 1921, σελ.35)
- Παράλληλα, αξιολογώντας ένα ένα τα αναγνωστικά, θεώρησαν ότι «*Τα Ψηλά Βουνά*», εξευτέλιζαν τη θρησκεία των Ελλήνων στα νέα παιδιά και τους δημιουργούσαν «*ανθ' – ελληνικά*» αισθήματα (Σακελλαρόπουλος και συν., 1921).
- Περιέχει σκηνές οι οποίες σχετίζονται με τη ζωή στο βουνό είναι άγνωστες τα παιδιά τα οποία κατοικούν στην πόλη, καθώς επίσης και την ιδέα ότι δεν είναι δυνατόν το βιβλίο να παροτρύνουν τα παιδιά να μείνουν μόνα τους σε ένα βουνό.
- Προωθεί δηλαδή στα παιδιά πράξεις που θέτουν τη ζωή τους σε κίνδυνο.

«Το διακύβευμα των επιθέσεων δεν ήταν μόνο η δημοτική γλώσσα που χρησιμοποιούσαν, αλλά η ιδεολογία από την οποία εμφορούνταν, πρωτίστως η εθνική και, δευτερευόντως, η κοινωνική. Το βιβλίο κατηγορήθηκε για τάσεις αθεΐας και αντιπατριωτισμού. Για παράδειγμα, επικρίθηκε ότι ο ρόλος που επιφυλάσσει το Αναγνωστικό στην πατρίδα είναι περιθωριακός. Καμία αναφορά στους προγόνους ή στις ηρωικές σελίδες της Ιστορίας» (Χάρης Αθανασιάδης).

<https://www.kathimerini.gr/culture/books/843495/scholika-vivlia-poy-kopikan-os-erga-pseydoys/>

Υποστηρίχτηκε από:

Μανόλης Τριανταφυλλίδης

- με το βιβλίο του «Πριν καούν» (1921).
- Επιχειρείται η αναίρεση των απόψεων που είχε εκφέρει η Επιτροπεία, της οποίας την κρίση χαρακτηρίζει «*ἄδικη τυφλωμένη*».
- Όσον αφορά το βιβλίο του Παπαντωνίου αναφέρει «*πρώτη φορά είδαν δάσκαλοι ἔλληνες νὰ ρουφιέται ἀναγνωστικὸ ἑλληνικὸ ἀπὸ τοὺς μικροὺς των μαθητὲς -ὄχι μόνο βουνίσσιους- μέσα σὲ λίγες μέρες*» (σ.288) «*πρώτη φορά ζωντάνεψαν μέσα στὸ ἑλληνικὸ σχολεῖο μὲ τέτοιο καὶ μὲ τόσο πλούσιο τρόπο ἓνα κομμάτι Ἑλλάδα, τὸ ἑλληνικὸ βουνό*» (σ.266).

- Αποβλέποντας στην αντικειμενικότητα, αναγνωρίζει ότι όντως το θέμα της οικογένειας δεν λαμβάνει εκτενή αναφορά, υπερασπιζόμενος όμως παράλληλα και το υψηλό λογοτεχνικό ύφος. Θέλοντας να αναδείξει το περιεχόμενο του βιβλίου, δεν διστάζει να καταπιαστεί με κάθε λέξη, η οποία επικρίθηκε και να την αναλύσει γραμματικά.
- Το βιβλίο έχει σκοπό να μεταφέρει στα παιδιά την αγάπη για τη φύση και το βουνό, την αλληλεγγύη και να τους βοηθήσει να ξεπεράσουν προκαταλήψεις. Με αυτόν τον τρόπο τα παιδιά και θα μάθουν για τις ομορφιές των ελληνικών βουνών και θα δείξουν ενδιαφέρον για τη γνώση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Το βιβλίο είναι ένα λογοτέχνημα γεμάτο ζωντάνια και λεπτομερών περιγραφών του τοπίου, του βουνού και γενικότερα της φύσης. Περιγράφονται ήθη και έθιμα και ανταποκρίνεται στις ηλικίες των παιδιών τα οποία διαβάζουν το βιβλίο.

Αποτελεί έναν σημαντικό σταθμό για την εκπαίδευση της Ελλάδας και ένα πρωτοποριακό ανάγνωσμα της νέας περιόδου που ξεκίνησε στη χώρα με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που πρότεινε ο Ελευθέριος Βενιζέλος. Είναι η αρχή μιας νέας Ελλάδας που αποσκοπεί στην εθνική της ανάταση αλλά και στο να παρουσιάσει μία νέα μορφή της εκπαίδευσης.

ΚΡΕΤΑ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΡΩΜΑΪΚΗ

ΚΑΙ

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ

146 π.χ. - 1453 μ.χ.

ΣΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ 1960 ΤΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΤΗΣ Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ, «ΙΣΤΟΡΙΑ ΡΩΜΑΪΚΗ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ 146 Π.Χ.-1453 Μ.Χ.» ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΥ

- Το βιβλίο διανεμήθηκε το Σεπτέμβρη του 1965 στα Γυμνάσια και αποσύρθηκε δυο μήνες μετά
- Ο Καλοκαιρινός ξεκίνησε από το 146 πΧ όταν η Ρώμη παγιώνεται ως αυτοκρατορία σε δύση και ανατολή
- Εγγράφεται στην ευρύτερη διαπάλη για τη νοηματοδότηση του ελληνικού έθνους και το περιεχόμενο της εθνικής συνείδησης των Ελλήνων.

ΚΑΤΗΓΟΡΉΘΗΚΕ:

- Για τη χρήση του όρου «Ρωμαϊκή» έναντι του «βυζαντινή»
- Για την υπονόμηση της συνέχειας του Ελληνισμού επειδή αντιμετώπισε θετικά τους προαιώνιους Βαλκάνιους λαούς
- Ότι εισήγαγε το μαρξιστικό σχήμα «πάλης των τάξεων» στην ερμηνεία των κοινωνικών σχέσεων στα χρόνια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας

ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΛΑΪΣΙΟ

- 1964: ένωση κέντρου θα προτάξει την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση
- Δωρεάν διανομή βιβλίων, μαθητικά συσσίτια, δημιουργία τεχνικής εκπαίδευσης

- Η διατήρηση της καθαρεύουσας θα αντιστρατευόταν και θα υπονόμειε τη γενίκευση της εκπαιδευτικής πρόσβασης
- Η δημοτική γενικεύτηκε και παγιώθηκε ως η μοναδική γλώσσα στη στοιχειώδη εκπαίδευση
- Μετεμφυλιακή συγκυρία: το έθνος και η νοηματοδότησή του
- Το θέμα υποκίνησε ο Κωνσταντόπουλος: Απογευματινή (από μαρξιστής, διανοούμενος της εθνικοφροσύνης).

ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΌΡΟΥ «ΡΩΜΑΪΚΗ» ΈΝΑΝΤΙ ΤΟΥ «ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ»

- Υποστήριξε ότι η σχολική ιστορία είναι ένα κρίσιμο ζήτημα.
- Η συνέχεια του ελληνισμού: Σύζευξη της κλασικής αρχαιότητας με το Βυζάντιο
- Ζαμπέλιος και Παπαρηγόπουλος: ενότητα του αρχαίου και σύγχρονου ελληνισμού με συνδετικό κρίκο το Βυζάντιο

- Φιλοσοφική σχολή Αθηνών: επέμεινε για την απουσία της Βυζαντινής περιόδου από το βιβλίο και υποστηρίζει την συνέχεια της ελληνικότητας από την αρχαιότητα έως και το Βυζάντιο. Αποσιωπάται ολοκληρωτικά η πολιτισμική συμβολή του Βυζαντινού ελληνισμού
- Η αφήγηση βέβαια του Καλοκαιρινού είναι εθνοκεντρική
- Ακαδημία, Εκκλησία πήραν θέση στο θέμα

ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΝΟΜΕΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝ'ΕΧΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΕΠΕΙΔ'Η ΑΝΤΙΜΕΤ'ΩΠΙΣΕ ΘΕΤΙΚ'Α ΤΟΥΣ ΠΡΟΑΪΩΝΙΟΥΣ ΒΑΛΚ'ΑΝΙΟΥΣ ΛΑΟΥΣ

- Το ρομαντικό έθνος χρειάζεται εχθρούς ως εξωτερικές απειλές
- Οι πολεμικές σελίδες είναι ανεπίτρεπτα συμπυγμένες (πχ Άλωση)
- Οι επικριτές υποστηρίζουν ότι ο Καλοκαιρινός προέβη σε μικρές αλλά κρίσιμες αλλοιώσεις της έγκυρης ιστορικής αφήγησης
- Προβάλλει τον σερβικό ιμπεριαλισμό
- Βούλγαροι εχθροί για το Μακεδονικό, τους Βαλκανικούς

ΌΤΙ ΕΙΣΗΓΑΓΕ ΤΟ ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΟ ΣΧΗΜΑ «ΠΆΛΗΣ ΤΩΝ ΤΆΞΕΩΝ» ΣΤΗΝ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΧΈΣΕΩΝ ΣΤΑ ΧΡΌΝΙΑ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΉΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΊΑΣ

- Ο συγγραφέας εστιάζει το ενδιαφέρον του σε περιόδους όπου πολιτικοί και οικονομικοί ανταγωνισμοί είναι οξείς
- Εκκλησία: η Δύση είναι ο μεγαλύτερος εχθρός (καθολικισμός, Διαφωτισμός)
- ❖ 1965: αποσύρθηκε το βιβλίο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΤΕΡΟΥ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

γ' ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΪΣ

Κόκκινος, Γ. (συντονιστής και υπεύθυνος), Αλεξάκη, Ε.,
Βατούγιου, Σ., Γατσωτής, Π., Κάββουρα, Θ., Κοντογιώργη,
Ε., Κώστογλου, Α. Ο., Μαρκέτος, Σ., Παπαθεοδώρου, Γ.,
Προύσαλη, Ε., Ράπτης, Κ., Συριάτου, Α.

ΤΑ ΘΕΤΙΚΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

- Ενέθετε οργανικά την ελληνική Ιστορία στην ευρύτερη βαλκανική και ευρωπαϊκή Ιστορία
- Πολιτική αλλά και κοινωνική Ιστορία
- Κοντά στις σύγχρονες τάσεις των ιστορικών σπουδών

ΤΑ ΕΠΙΜΑΧΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

- «η ΕΟΚΑ του Στρατηγού Γρίβα πρόβαλλε έναν κοινωνικά υπερσυντηρητικό εθνικισμό»
- Δυσφήμιση του αντιστασιακού πνεύματος του ελληνικού έθνους
- Χρήση του όρου δωσίλογοι (Αθανασιάδης, 2016: 100-143)

- σφοδρές επιθέσεις, αρχικά για όσα έγραψε για το Κυπριακό, κατόπιν όμως και για τον Κωνσταντίνο Καραμανλή, τον Εμφύλιο πόλεμο και για πλήθος άλλων ζητημάτων, περισσότερο ή λιγότερο σημαντικών.
- 2002: η διανομή του βιβλίου αναβλήθηκε
- Πέτρος Ευθυμίου υπουργός παιδείας που αρχικά πρότεινε την διόρθωση του βιβλίου και στη συνέχεια την απόσυρσή

«Η δημόσια διαμάχη περιστράφηκε κυρίως γύρω από την ΕΟΚΑ: τον ιδεολογικό της προσανατολισμό, τον χαρακτήρα του αγώνα της, τις επιπτώσεις του αγώνα στην πορεία του κυπριακού ζητήματος και την εγκυρότητα της ιστορικής ανασύνθεσης των σχετικών γεγονότων, και την πρέπουσα απόδοσή τους στο επίπεδο της σχολικής Ιστορίας», λέει ο Χ. Αθανασιάδης και προσθέτει ότι, εκτός από την ΕΟΚΑ, σχολιάστηκε και η ανάμειξη των πολιτικών σε ζητήματα που όφειλαν να λυθούν από την ιστορική κοινότητα.»

<https://www.kathimerini.gr/culture/books/843495/scholika-vivlia-poy-kopikan-os-erga-pseydoys/>

2 ΑΝΤΙΤΙΘΕΜΕΝΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

Αφήγηση πρώτη:

ΕΟΚΑ: κίνημα για την αποτίναξη του του Βρετανικού ζυγού (η αντίστοιχη φιλική εταιρεία)

Γρίβας και Μακάριος: 1955-59

Οδήγησαν στην απελευθέρωση από τους Βρετανούς

Απέχει η αριστερά από τον αγώνα αυτόν

Δεύτερη αφήγηση

Γρίβας 1940: οργάνωση Χιτών

Συμμετείχε στα Δεκεμβριανά με τους Άγγλους εναντίον των αριστερών

Ο Γρίβας συστηματικά αποφεύγει να την εντάξει καθώς είναι αντικουμμουνιστής.

Απομάκρυνση από το αντιαποικιακό πνεύμα των καιρών

ΕΟΚΑ: εκκόλαψε την ιδέα της διχοτόμησης (γιατί πολέμησε και Άγγλους και Τούρκους και κουμμουνιστές)

Η σκοτεινή όψη του Μακάριου Δρουσιώτη: εναλλακτική αφήγηση

2004: σχέδιο Ανάν

Το σχολείο ως ιδεολογικός μηχανισμός δεν μπορεί να αποκλίνει από την επίσημη αφήγηση...μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η ηγεμονία της επίσημης αφήγησης παρουσιάσει ορατές ρωγμές (Αθανασιάδης: 142).

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Η συγγραφική ομάδα του βιβλίου της Ιστορίας της Στ' Δημοτικού αποτελούνταν από τους:

Μαρία Ρεπούση Επίκουρη Καθηγήτρια του Α.Π.Θ.

Χαρίκλεια Ανδρέαδου, Εκπαιδευτικός Π.Ε.

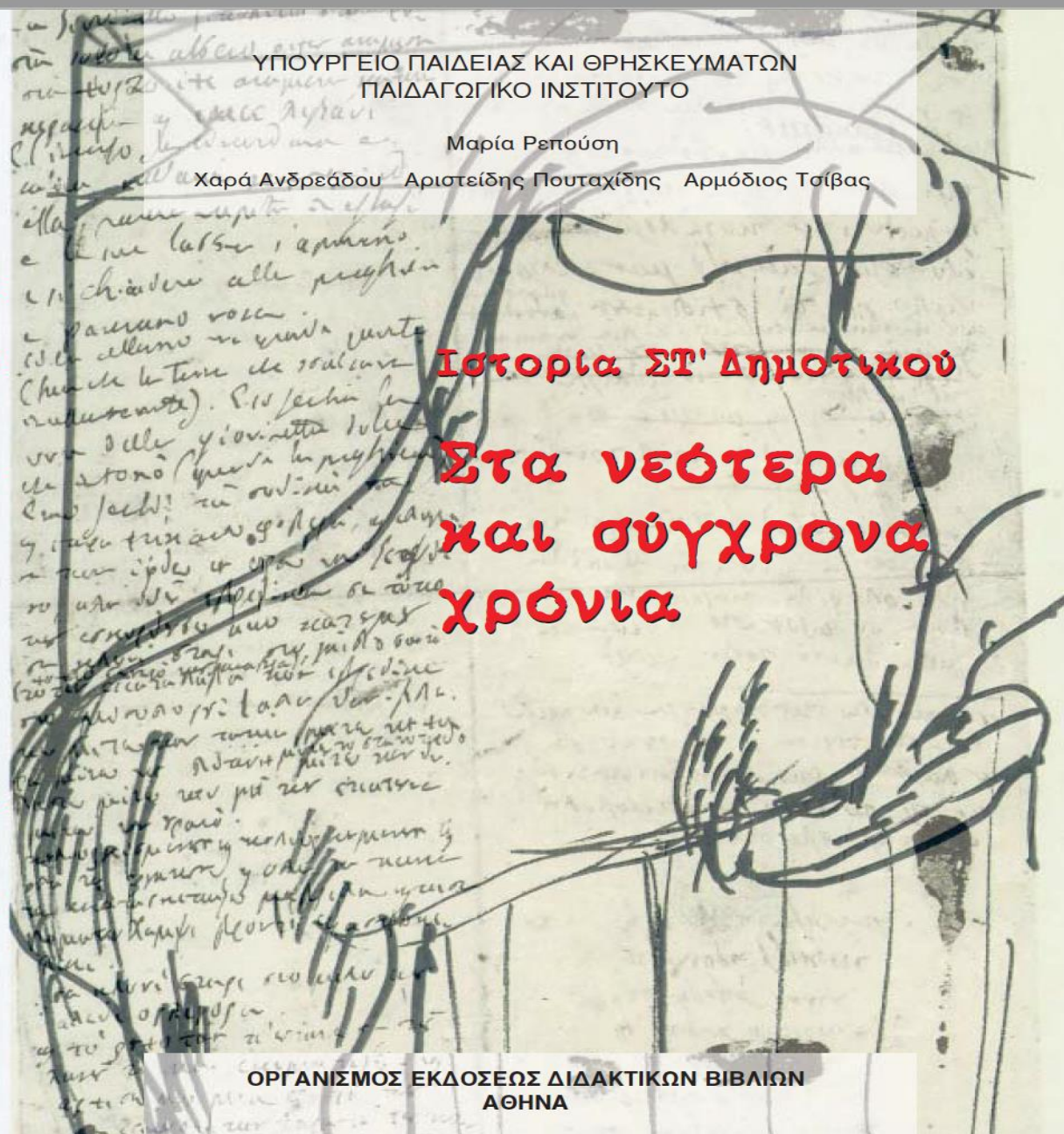
Αριστείδης Πουταχίδης, Εκπαιδευτικός Π.Ε.

Αρμόδιος Τσιβάς, Εκπαιδευτικός Π.Ε.

μετα μεσσολογγια, οι
 σπιερ εστροδικανω οτ' ανρο,
 γιολε, η' ερο ιμσρα απο πισο
 ακυμια φρα+τε υ εκτασα,
 2. η καθε μια ελαδα
 το τρι η' εφραδε οτε η'
 αν ιμαφοδ η ακυμιαν εν
 τορφο.
 3. η μιν κα' αυταυ,
 αυλονονω το τρι, η φιλα.
 φιβινιας το γιαλο' αδελφα.
 δερ εφουαε
 4. αυτα, αν ικαρω αυ.
 το τιπο οτ' αν' ον η ηρα
 το μεσσολογγια' ιουκ νικαι
 τουτ' ειεφτι αυταρω ανω
 αυτο τουτ'
 εφραδω μετ αν' ικαρω αυ.
 νικαιαυ φινω μετ αν' αδελφα
 ον αυταρω εν' αν' αυταρω η ηρα
 οκιδιαυτα.
 αυταρω αυταρω το ζεφω αυταρω
 αυταρω αυταρω αυταρω αυταρω

Στα νεότερα και σύγχρονα χρόνια

Ιστορία ΣΤ' Δημοτικού

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
 ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Μαρία Ρεπούση
 Χαρά Ανδρέαδου Αριστείδης Πουταχίδης Αρμόδιος Τσίβας

Ιστορία ΣΤ' Δημοτικού
Στα νεότερα
και σύγχρονα
χρόνια

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
 ΑΘΗΝΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ
 ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

ΕΡΓΟ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΟ 75% ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
 ΚΑΙ 25% ΑΠΟ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ

ISBN 960-06-1823-2

ΣΤΑ ΝΕΌΤΕΡΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΧΡΌΝΙΑ ΣΤ ΔΗΜΟΤΙΚΌΥ

- ❖ Ένα και μοναδικό βιβλίο από την εποχή του Μεταξά
- ❖ Παιδαγωγικό Ινστιτούτο: (είτε απευθείας ανάθεση είτε με προκήρυξη) για τη συγγραφή βιβλίων
- ❖ Προκήρυξη διαγωνισμού το 2003
- ❖ 2004 αλλαγή κυβέρνησης
- ❖ Βιβλίο Στ' Δημοτικού 2006

-
- 2006 Σεπτέμβρης: το βιβλίο έγινε αντικείμενο δημόσιας αντιπαράθεσης
 - Έως τον Μάιο του 2008
 - Ιανουάριος – Σεπτέμβριος 2007 (βουλευτικές εκλογές)
Αντίβαρο 12.000 υπογραφές εναντίον του βιβλίου

- ❖ Γιαννάκου: θεσμική συνέχεια (έλεγε το βιβλίο)
- ❖ Άμβλυση των ιδεολογικών διαφορών από τα μέσα του 1990
- ❖ Μάρτης 2007: Πόρισμα Ακαδημίας Αθηνών- Δεν προωθεί την «εθνική μνήμη και ελληνική αυτογνωσία», για να χρησιμοποιήσουμε τη διατύπωση σχετικού πορίσματος της Ακαδημίας Αθηνών.

Ακαδημία Αθηνών

«Στην τελική κρίση περί του εγχειριδίου οφείλει να αποδοθεί η επιβεβλημένη βαρύτης στην επιταγή του Συντάγματος για την ανάπτυξη μέσω της παιδείας της «εθνικής συνείδησης των Ελλήνων».

-
- ❖ Εναντίωση από σημαντικές δυνάμεις όλου του κοινοβουλευτικού κόσμου
 - ❖ Δεν επανεκλέγεται η Γιαννάκου. Αναλαμβάνει ο Στυλιανίδης και το αποσύρει

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

<https://www.youtube.com/watch?v=pgJYK9TrODE>

https://www.youtube.com/watch?v=LQ_qy_WGaJ8

<https://www.youtube.com/watch?v=sFdrAkqvUsU>

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Ρεπούση: ανάδειξη της διδακτικής προσέγγισης:

- Διδακτικές ενότητες και μαθήματα
- Γλωσσάρι και χρονογραμμές
- Αξιοποίηση πηγών και κριτική προσέγγιση του παρελθόντος
- Στο στόχαστρο δεν ήταν η παιδαγωγική του καταλληλότητα ούτε η πραγματολογική του ακρίβεια αλλά η εθνοποιητική του λειτουργία.

Ιδεολογικός πόλεμος με διδακτικό άλλοθι

Η επικεφαλής της συγγραφικής ομάδας του βιβλίου της Ιστορίας της Στ' Δημοτικού αν. καθηγήτρια Μαρία Ρεπούση μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΛΑΚΑΣΑ

Τι τελικά θα γίνει με το βιβλίο της Ιστορίας της Στ' Δημοτικού, το βιβλίο που εισήχθη με τη νέα σχολική χρονιά και ξεσήκωσε εντονότερες αντιδράσεις; Η υπουργός Παιδείας κ. Μαριέττα Γιαννάκου ξεκαθάρισε την περασμένη εβδομάδα ότι «ουδείς μίλησε για απόσυρση. Την πολιτική του υπουργείου Παιδείας την καθορίζει η ηγεσία του. Αυτό είναι σαφές». Βέβαια, θα γίνουν αλλαγές από τη συγγραφική ομάδα, με βάση το πόρισμα της Ακαδημίας Αθηνών καθώς και τις

προτάσεις των εκπαιδευτικών. Όμως οι αντιδράσεις παραμένουν από μία σημαντική μερίδα πολιτών, κόμματα αλλά και την Εκκλησία, οι οποίοι θεωρούν ότι το βιβλίο πρέπει να αποσυρθεί. «Διαστρεβλώνει την Ιστορία, αποκρύπτει ιστορικά γεγονότα, η μεθοδολογία του είναι αντιεπιστημονική, υποβαθμίζει τον ρόλο της Εκκλησίας στην Επανάσταση του '21» είναι ορισμένα από τα επιχειρήματα όσων ζητούν άμεση απόσυρση. Μάλιστα, η Διαρκής Ιερά Σύνοδος έθεσε θέμα αντισυνταγματικότητας του βιβλίου, με το επιχείρημα ότι το άρθρο 3 του Συντάγματος αναφέρει ότι το υπουργείο Παιδεί-

ας οφείλει να μεριμνά για την εθνική και θρησκευτική διαπαιδαγώγηση των Ελλήνων παιδιών. «Το συγκεκριμένο βιβλίο απάδει προς το Ελληνικό Σύνταγμα και προσπαθεί ως μηχανισμός χειραγώγησης να ελέγξει τις συνειδήσεις των Νεοελλήνων μαθητών» αναφέρει.

Από την πλευρά του, ο Μίκης Θεοδωράκης, αναφερόμενος στο θέμα, τόνισε ότι «έχει συνέχεια ο Ελληνισμός. Μόνο με την ανανέωση της μνήμης και της πίστης μπορούμε να γίνουμε κάτι. Πρέπει να έχουμε βάσεις και ρίζες, να είμαστε περήφανοι για τη γενιά μας, για την πατρίδα και το έθνος. Γι'

αυτό το καταπληκτικό πάντρεμα της ουσίας της ελληνικότητας με την ουσία του χριστιανισμού». Και πρόσθεσε: «Λένε ότι δεν υπήρχε Κρυφό Σχολείο. Μέσα όμως στις εκκλησίες οι παπάδες διάβαζαν τα Ευαγγέλια, τα οποία ήταν γραμμένα στα ελληνικά». Για την «τύχη» του βιβλίου στα σχολεία την επόμενη χρονιά, τις αλλαγές που θα γίνουν σε αυτό και τις επικρίσεις που δέχεται μιλάει στην «Κ» η αναπληρώτρια καθηγήτρια Ιστορίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και επικεφαλής της συγγραφικής ομάδας κ. Μαρία Ρεπούση.

Μάθηση με συζήτηση και όχι αφομοίωση

— Εκτός από τις παρατηρήσεις του πορίσματος της Ακαδημίας Αθηνών, τι άλλο θα ληφθεί υπ' όψιν για τις επόμενες αλλαγές στο βιβλίο;

— Θα ληφθεί υπ' όψιν το σύνολο των παρατηρήσεων που έχουμε στα χέρια μας. Θα τις μελετήσουμε όλες με τη δέουσα προσοχή και στο βαθμό που είναι συμβατές και με το Αναλυτικό Πρόγραμμα και με τις προδιαγραφές συγγραφής των νέων σχολικών βιβλίων και με την όλη φιλοσοφία τους, θα τις συμπεριλάβουμε στην επανέκδοση του εγχειριδίου. Από αυτήν την υπόθεση, που απασχόλησε πολύ και την κοινή γνώμη και τη συγγραφική ομάδα και την ιστορική κοινότητα και την πολιτεία, ελπίζουμε ότι το βιβλίο της Ιστορίας της Στ' Δημοτικού θα βγει πολλαπλά κερδισμένο. Το ίδιο ελπίζω και για την ιστορική μας παιδεία, και για τον πολιτισμό μας, γενικότερα.

— Θεωρείτε ότι το βιβλίο μπορεί να αφομοιωθεί από τους μαθητές της Στ' Δημοτικού, με βάση τις γνώσεις τους αλλά και τη διδακτική προσέγγιση που ακολουθείται στις πέντε πρώτες τάξεις του δημοτικού;

— Δεν θέλουμε να αφομοιωθεί. Θέλουμε να υποστηρίξουμε ένα νέο περιβάλλον μάθησης, στο οποίο τα παιδιά μελετούν, συζητούν, σκέπτονται, συμπιραίνουν και με τον τρόπο αυτό μαθαίνουν Ιστορία. Αυτός είναι

— Είναι πολύ περισσότερο προσανατολισμένα στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια ιστορία απ' ό,τι τα δικά μας βιβλία. Είναι περισσότερα του ενός και συγγράφονται από ομάδες επιστημόνων, ιστορικών και εκπαιδευτικών, που είναι ειδικόι στο αντικείμενο. Θέτουν ερωτήματα στα παιδιά και οργανώνουν την ύλη με τρόπο που να μπορούν να απαντηθούν. Η βασική τους ύλη συνδυάζει το κείμενο με τις ιστορικές πηγές, σε αναλογία που ανατρέπει την πρωτοκαθεδρία του κειμένου. Είναι πολυτροπικά με την έννοια της ένταξης διαφορετικής μορφής κειμένων, γραπτών και εικονογραφικών. Και όλα αυτά, διότι ακολουθούν σύγχρονες προσεγγίσεις για τη διδασκαλία του μαθήματος της ιστορίας.

Πολλή ύλη

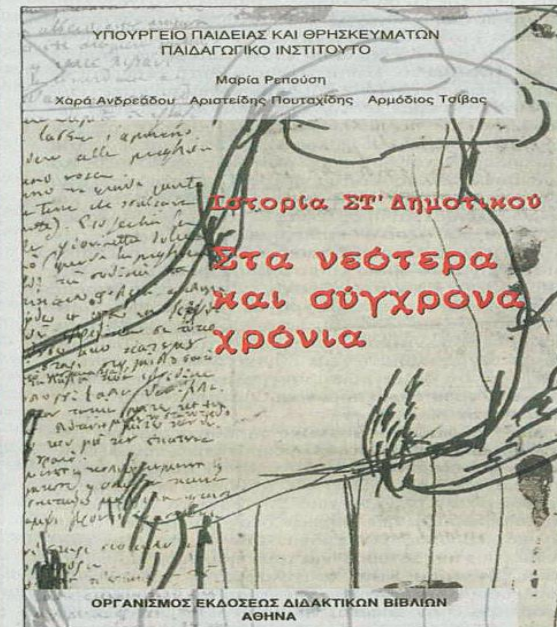
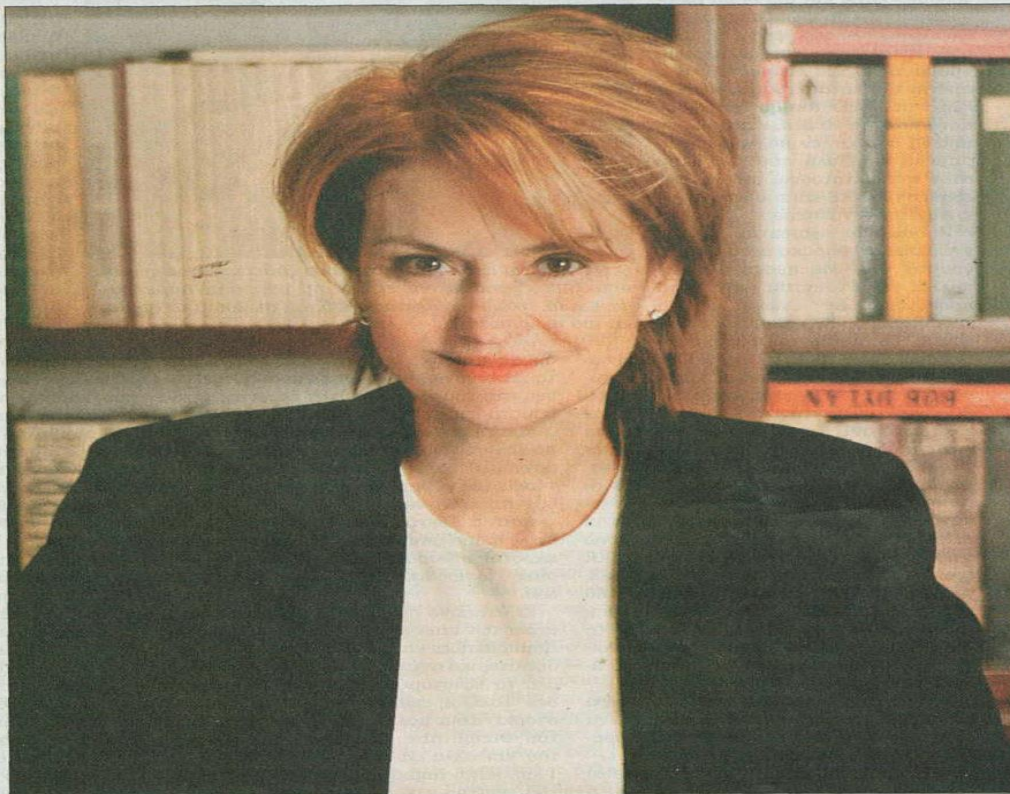
— Πόσο σας περιόρισε η συγκεκριμένη έκταση, που έπρεπε να είναι το βιβλίο,

Οι εθνικοί ήρωες δεν απουσιάζουν από το βιβλίο. Αυτό που απουσιάζει είναι η ταύτιση των ιστορικών προσώπων με τους εθνικούς ήρωες.

στην αναλυτικότερη παρουσίαση ιστορικών προσώπων;

— Το εγχειρίδιο δεν έχει περιορισμένη έκταση, έχει δυσανάλογα μεγάλη ύλη. Πόση έκταση έπρεπε να έχει το βιβλίο Ιστορίας ενός παιδιού 11 με 12 χρόνων,

που διδάσκεται Ιστορία δύο φορές της εβδομάδα; Σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη, έχουμε και εγχειρίδια με μικρότερο αριθμό σελίδων ή έχουμε ένα μεγαλύτερο βιβλίο αλλά και για τις τρεις τάξεις του δημοτικού. Το

«Το κυριότερο πρόβλημα για το βιβλίο Ιστορίας της Στ' Δημοτικού (επάνω) δεν είναι αυτό που διαμεμβεται στον δημοσιο χώρο και στα τηλεοπτικά παράθυρα, αλλά ο απόηχος αυτών των κραυγών μέσα στα σχολεία», λέει η αναπληρώτρια καθηγήτρια Ιστορίας στο ΑΠΘ και επικεφαλής της συγγραφικής ομάδας κ. Μαρία Ρεπούση (αριστερά), η οποία χαρακτηρίζει «τεράστια πολιτική ανευθυνότητα να διασύρεται το βιβλίο το οποίο η πολιτεία και οι αρμόδιοι θεσμικοί έκριναν κατάλληλο για να εισαχθεί στα σχολεία».

Διορθώσεις κυρίως στα εισαγωγικά κείμενα

— Από τις έως τώρα παρατηρήσεις που έχουν γίνει, ποια είναι τα σημεία που θα αλλάξει η συγγραφική ομάδα στο βιβλίο;

— Είναι πολύ νωρίς για να τα προσδιορίσουμε επακριβώς. Βρισκόμαστε στη διαδικασία της μελέτης των πα-

ρολογία και οι αντιδημοκρατικές πρακτικές.

— Σε ποια, αν όχι σημεία, αλλά μέρη του βιβλίου θα κινηθούν οι διορθώσεις;

— Οι διορθώσεις αυτής της φάσης αφορούν κατά βάση τα εισαγωγικά κεί-

μεία και οι αντιδημοκρατικές πρακτικές. — Σε ποια, αν όχι σημεία, αλλά μέρη του βιβλίου θα κινηθούν οι διορθώσεις; — Οι διορθώσεις αυτής της φάσης αφορούν κατά βάση τα εισαγωγικά κεί-

μεία τη μεθεπόμενη σχολική χρονιά.

— Σ' αυτήν την περίπτωση, να περιμένουμε ένα νέο, τελειώς διαφορετικό βιβλίο;

— Να περιμένουμε ένα ακόμα καλύτερο βιβλίο. Αυτός είναι ο στόχος μας και ελπίζουμε ότι οι εκπαιδευτικοί θα μας βοηθήσουν σ' αυτό και θα ασπι-

Πολέμιοι υποστήριξαν (σύμφωνα με τον Αθανασιάδη 2016: 13-89) ότι το βιβλίο δεν υποστήριζε:

A. Τις ένδοξες σελίδες και τραύματα του έθνους

B. Τη σχέση του ελληνισμού με την εκκλησία

Γ. Το ιστορικό βάθος του ελληνισμού, την αρχαιότητά του

ΦΟΡΕΪΣ ΠΟΥ ΠΉΡΑΝ ΜΈΡΟΣ ΣΤΗ ΔΙΑΜΆΧΗ

Εκκλησία

διάφορα πολιτικά κόμματα και πολιτικοί

η Ακαδημία

Κύπρος

ιστορικοί

ΜΜΕ (κυρίως ο Τύπος και το διαδίκτυο)

απλοί καθημερινοί άνθρωποι

ΚΚΕ

Ωστόσο, υπήρχαν και λιγοστοί υποστηρικτές του βιβλίου, οι οποίοι θεωρούσαν τις κριτικές αυτές αβάσιμες και αδικαιολόγητες.

ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΚΑΤΗΓΟΡΪΕΣ ΚΑΤΆ ΤΟΥ ΒΙΒΛΪΟΥ

- υπονόμει τα θεμέλια της ελληνικής ταυτότητας
- αποδυνάμωνε τους δεσμούς της Ορθόδοξης Εκκλησίας και του έθνους
- δεν υπηρετούσε το εθνικό πνεύμα

-
- έφθειρε και έθετε σε κίνδυνο τον πατριωτισμό και την εθνική συνείδηση, στο βωμό της παγκοσμιοποίησης
 - ήταν ασαφές σε πολλά σημεία
 - κατέστρεφε την εθνική μνήμη, αφού περιέγραφε “ψυχρά” και χωρίς συναίσθημα τα ελληνικά πάθη
 - Γενικά, η κριτική επικεντρωνόταν στα σημεία που αφορούσαν περιστατικά πόνου και καταστροφών, ενώ δεν ανέφερε σημαντικά κομμάτια της ελληνικής Ιστορίας όπως μύθους και ηρωικά κατορθώματα.

1.ΤΙΣ ΈΝΔΟΞΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ ΚΑΙ ΤΡΑΪΜΑΤΑ ΤΟΥ ΈΘΝΟΥΣ

Παρουσίαση της ελληνικής Επανάστασης
(26 σελίδες έναντι 79 του προηγούμενου βιβλίου)_
δεν προβάλλεται έντονα ο ηρωισμός και η αυτοθυσία.

<https://www.iefimerida.gr/news/107880/η-ρεπούση-για-το-«συνωστισμό»-την-άλλαξα-την-έκφραση-τελεία-και-παύλα-τι-θα-γίνει-ιερά-ε>

Μια πανεπιστημιακή με αντικείμενο τη διδακτική της Ιστορίας και ένας δάσκαλος διδακτορικό στη Γλώσσα προσάναν να ισορροπήσουν σε τεταμένον, ακολουθώντας αντέχτες κατευ-σεις. Ο δεύτερος ήθελε να γραφτεί ιστορία περίπου όπως την ξέραμε και

Της ΓΙΟΥΛΗΣ ΜΑΝΩΛΗ

την είχε κι ο ίδιος καταγράψει ως συγγραφέας του προηγούμενου σχολικού εγχειριδίου που διδάχθηκε επί 18 χρό-νια, η πρώτη ήθελε να την «αναγρά-ψει» χωρίς το αίμα και τους «μύθους» της. Η σύγκρουση της κ. Μ. Ρεπούση με

τον αρμόδιο για το μάθημα της Ιστορίας σύμβουλο του Παιδαγωγικού Ινστιτού-του, κ. Γ. Παπαργυρίου, ήταν προδύ-αγεγραμμένη. Ο «Ε.Τ.» καταγράφει σή-μερα το χρονικό της σύγκρουσής τους, δημοσιεύοντας τις κρίσεις του συμβού-λου και τις επιστολές, με τις οποίες αντέ-δρασε η συγγραφική ομάδα.

ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ δεν θα καταβούν τον όρο «ελλη-νόφωνος χώρος», που χρησιμοποιούν οι συγγρα-φείς για την περίοδο 1453-1821, υποστηρίζει ο σύμβουλος του Π.Ι. στην εισήγησή του για την πρώτη ανανομή των δοκιμίων.

Οι συγγραφείς προτείνουν την έννοια της «επικεφαλής ομάδας» για την περίοδο 1453-1821, υποστηρίζει ο σύμβουλος του Π.Ι. στην εισήγησή του για την πρώτη ανανομή των δοκιμίων.

Οι συγγραφείς προτείνουν την έννοια της «επικεφαλής ομάδας» για την περίοδο 1453-1821, υποστηρίζει ο σύμβουλος του Π.Ι. στην εισήγησή του για την πρώτη ανανομή των δοκιμίων.

Οι συγγραφείς προτείνουν την έννοια της «επικεφαλής ομάδας» για την περίοδο 1453-1821, υποστηρίζει ο σύμβουλος του Π.Ι. στην εισήγησή του για την πρώτη ανανομή των δοκιμίων.

Οι συγγραφείς προτείνουν την έννοια της «επικεφαλής ομάδας» για την περίοδο 1453-1821, υποστηρίζει ο σύμβουλος του Π.Ι. στην εισήγησή του για την πρώτη ανανομή των δοκιμίων.

Οι συγγραφείς προτείνουν την έννοια της «επικεφαλής ομάδας» για την περίοδο 1453-1821, υποστηρίζει ο σύμβουλος του Π.Ι. στην εισήγησή του για την πρώτη ανανομή των δοκιμίων.

Οι συγγραφείς προτείνουν την έννοια της «επικεφαλής ομάδας» για την περίοδο 1453-1821, υποστηρίζει ο σύμβουλος του Π.Ι. στην εισήγησή του για την πρώτη ανανομή των δοκιμίων.

ΠΩΣ ΓΡΑΦΤΗΚΕ Η ΙΣΤΟΡΙΑ

Συνωτισμός... αναπομπών

Ο «Ε.Τ.» αποκαλύπτει την αλληλογραφία των συγγραφέων

πέρη Ελλάδα την περίοδο 1453-1821. Διηρόφωνος χώρος; Δεν υπήρχε μέχρι να ιδρυθεί το ελλη-νό κράτος, υποστηρίζει με επιστημονικά κριτήρια η κ. Ρεπούση.

Ναι, αλλά αυτό δεν το καταλαβαίνουν τα παιδιά του Δημοτικού, αντίεινε ο κ. Παπαργυρίου.

Είναι ανατιολόγητη η προσωπική ορα-ση για την αναλυτική ικανότητα των διδόν, ανταπάνισε η κυρία Ρεπούση. «Ιστορία της... Ιστορίας πήρε από την ήλι στραβό δράμο. Ακολουθεί η εισή-γη για την ανανομή του πρώτου μέ-του το βιβλίου:

Συγγραφείς: Γιάννης Παπαργυρίου, Βούλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, **Ποδέκτης:** Το Τμήμα Πρωτοβάθμια-Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ιν-στιτούτου.

Μερομηνία κατάθεσης: 30-3-2004. **Επιθετική σκόλια:**

Η πρότασης για εικονογράφηση είναι ροιοπτικές. Κινούνται στις απαιτή-

σεις του αναλυτικού προγράμματος (για εικονογράφηση λειτουργική αξιοποιήσι-μη, όχι απλό διακοσμικό στοιχείο, όχι με μορφή κόμικ κ.λπ.) και ειδικότερα στις απαιτήσεις της διδακτικής του μαθήματος για αξιοποίηση των εικόνων ως ιστορι-κών πηγών.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Τα συνωτιστικά παραθέματα δεν είναι απλά πληροφοριακά κείμενα σχετικά με τη διδακτική ενότητα, αλλά ιστορικές πη-γές, ειδικά επιλεγμένες, από τις οποίες τα παιδιά, με κατάλληλες διδακτικές ενέρ-γειες, θα αντλήσουν με την ενεργό συμμε-τοχή τους στην ιστορική τους γνώση για να μαθητεύσουν στην Ιστορία. Πρόκειται για καινοτομία που πρώτη φορά εφαρμόζεται στη διδακτική του μαθήματος της Ιστορί-ας στο δημοτικό σχολείο.

Οι συγγραφείς δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στον ιστορικό εγγραμματοσμό των παιδι-ών που αποτελεί σύμφωνο με το αναλυ-τικό πρόγραμμα βασική επιδίωξη του μα-θήματος της Ιστορίας.

Τα αρνητικά σχόλια: Όμως οι διδακτι-κές ενέργειες και οι μαθητικές δραστηριό-τητες που επιλέγονται για τη μαθητεία στην Ιστορία ξεπερνούν, κατά τη γνώμη μου, κατά πολύ τις δυνατότητες των παιδιών της ΣΤ' τάξης. Τα εισαγωγικά κείμενα εί-ναι πυκνογραμμένα, διατυπωμένα σε ακα-δημικό επίπεδο γλώσσα και σε αρκετές περιπτώσεις θεωρούν αυτονόητα γεγονότα που δεν είναι γνωστά στα παιδιά.

Για παράδειγμα, στο πρώτο μάθημα έρ-χονται για πρώτη φορά σε επαφή με νέες έννοιες, όπως Αναγέννηση, ανθρωπισμός, προτεάντιση, αγγλικανοί, μετάρρυθμιση, αντιμεταρρυθμιση, με επιγραμματικές πε-ριφορές που δίνονται στο εισαγωγικό κεί-μενο και στο γλωσσάριο.

Το ίδιο ισχύει και για τις φράσεις «επιπέ-νονται από τις αξίες του αρχαίου ελληνικού και ρωμαϊκού πολιτισμού», «απελευθερώ-νται από μεσαιωνικές προκαταλήψεις», «Η θυσιοκόλληση των 95 θέσεων διαμαρ-τυρίας». Είναι επομένως ανάγκη να γίνουν διορθωτικές παρεμβάσεις (...).

Μετάξύ άλλων: **►** Μήπως είναι υπερβολικό να ζητάμε από μαθητές του Δημοτικού να μας πουν τους τίτλους των έργων του Νεύτωνα, του Λοκ, του Μοντεσκιέ και του Καντ; Εξεί-νος υπερβολικό είναι νομίζω να τους ζη-τάμε να ζωγραφίσουν έναν αναγεννησια-κό πίνακα.

► Στο κεφάλαιο 2 της 2ης ενότητας του περιεχόμενου του εισαγωγικού κεφαλαίου όπως παρουσιάζεται δημιουργεί πολύ εύ-λογα τον προβληματισμό ότι δεν υπήρχε κανένας λόγος οι ραγιαδες να επαναστα-τήσουν και δικαιώνει εμμέσως τον Ισχυ-ρισμό των Τούρκων ότι οι ραγιαδες φά-νικαν ακάριστο.

► Να περιληφθούν κείμενα και παραθέ-ματα, περισσότερες πληροφορίες για τις ελληνικές κοινότητες κατά την εποχή της Τουρκοκρατίας. Τα προνόμια, την εξαίλα-

ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ δεν θα καταβούν τον όρο «ελλη-νόφωνος χώρος», που χρησιμοποιούν οι συγγρα-φείς για την περίοδο 1453-1821, υποστηρίζει ο σύμβουλος του Π.Ι. στην εισήγησή του για την πρώτη ανανομή των δοκιμίων.

Οι συγγραφείς προτείνουν την έννοια της «επικεφαλής ομάδας» για την περίοδο 1453-1821, υποστηρίζει ο σύμβουλος του Π.Ι. στην εισήγησή του για την πρώτη ανανομή των δοκιμίων.

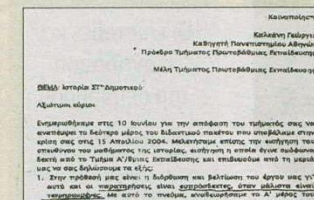
Οι συγγραφείς προτείνουν την έννοια της «επικεφαλής ομάδας» για την περίοδο 1453-1821, υποστηρίζει ο σύμβουλος του Π.Ι. στην εισήγησή του για την πρώτη ανανομή των δοκιμίων.

Οι συγγραφείς προτείνουν την έννοια της «επικεφαλής ομάδας» για την περίοδο 1453-1821, υποστηρίζει ο σύμβουλος του Π.Ι. στην εισήγησή του για την πρώτη ανανομή των δοκιμίων.

Οι συγγραφείς προτείνουν την έννοια της «επικεφαλής ομάδας» για την περίοδο 1453-1821, υποστηρίζει ο σύμβουλος του Π.Ι. στην εισήγησή του για την πρώτη ανανομή των δοκιμίων.

Οι συγγραφείς προτείνουν την έννοια της «επικεφαλής ομάδας» για την περίοδο 1453-1821, υποστηρίζει ο σύμβουλος του Π.Ι. στην εισήγησή του για την πρώτη ανανομή των δοκιμίων.

Οι συγγραφείς προτείνουν την έννοια της «επικεφαλής ομάδας» για την περίοδο 1453-1821, υποστηρίζει ο σύμβουλος του Π.Ι. στην εισήγησή του για την πρώτη ανανομή των δοκιμίων.

Ο ΥΠΑΙΝΙΓΜΟΣ των συγγραφέων είναι σαφής στη δεύτερη επιστολή τους προς το Π.Ι. «Οι παρατηρήσεις είναι ευπρόσδεκτες, όταν μάλιστα είναι τεκμηριωμένες».

Οι συγγραφείς προτείνουν την έννοια της «επικεφαλής ομάδας» για την περίοδο 1453-1821, υποστηρίζει ο σύμβουλος του Π.Ι. στην εισήγησή του για την πρώτη ανανομή των δοκιμίων.

Οι συγγραφείς προτείνουν την έννοια της «επικεφαλής ομάδας» για την περίοδο 1453-1821, υποστηρίζει ο σύμβουλος του Π.Ι. στην εισήγησή του για την πρώτη ανανομή των δοκιμίων.

Οι συγγραφείς προτείνουν την έννοια της «επικεφαλής ομάδας» για την περίοδο 1453-1821, υποστηρίζει ο σύμβουλος του Π.Ι. στην εισήγησή του για την πρώτη ανανομή των δοκιμίων.

Οι συγγραφείς προτείνουν την έννοια της «επικεφαλής ομάδας» για την περίοδο 1453-1821, υποστηρίζει ο σύμβουλος του Π.Ι. στην εισήγησή του για την πρώτη ανανομή των δοκιμίων.

Οι συγγραφείς προτείνουν την έννοια της «επικεφαλής ομάδας» για την περίοδο 1453-1821, υποστηρίζει ο σύμβουλος του Π.Ι. στην εισήγησή του για την πρώτη ανανομή των δοκιμίων.

Οι συγγραφείς προτείνουν την έννοια της «επικεφαλής ομάδας» για την περίοδο 1453-1821, υποστηρίζει ο σύμβουλος του Π.Ι. στην εισήγησή του για την πρώτη ανανομή των δοκιμίων.

ΚΑΜΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΥΛΟ ΜΕΛΑ

«Αποσπασματικός και συνοπτικός ο Μακεδονικός Αγώνας»

Η σύγκρουση συγγραφέων - συμ-βούλου βαθαίνει στην επόμενη φάση, όταν το υπό κρίση μέρος του βιβλίου φθάνει στο '21. Ακολουθεί η εισήγη-ση για τη δεύτερη ανανομή:

Εισηγητής: Γιάννης Παπαργυ-ρίου.

Αποδέκτης: Τμήμα Πρωτοβάθμια-ς Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Ημερομηνία: 9-6-2004.

(Η κρίση αφορά στο δεύτερο μέρος του βιβλίου. Στο μεταξύ έχει διορθω-θεί το πρώτο μέρος, «επιλεκτικά» όμως, όπως ενημερώνει ο αρμόδιος σύμβου-λος το Π.Ι.).

Οι παρατηρήσεις:

► «Μεγάλη Επανάσταση, όπως εί-ναι η Επανάσταση του '21, σημαίνει και μεγάλα γεγονότα, πολιτικά, αλλά και πολεμικά, εξεγέρσεις, θυσίες, αν-δραγαθήματα, ανατομές και αποτε-λέσματα που διαδραματίζουν καθορι-στικό ρόλο για το μέλλον του έθνους (...). Ο Μακεδονικός Αγώνας παρου-σιάζεται μέσα από αποσπασματικές και πολύ συνοπτικές πηγές, χωρίς να αναφέρεται ποθενά η λέξη Μακεδο-νομάχος».

► «Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι για τον Παύλο Μελά δεν δίνεται καμία πληροφορία στο βιβλίο του μαθητή. Εκτιμώ ότι οι εκπαιδευτικοί και οι πα-λίτες της Μακεδονίας θα αντιδράσουν έντονα γι' αυτό, όπως υποθέτω έντο-να θα αντιδράσουν και οι εκπαιδε-υτικοί και οι πολίτες άλλων περιοχών της Ελλάδας, αν δεν γίνουν σημαν-τικές διορθωτικές παρεμβάσεις».

Η ΕΠΙΚΕΦΑΛΗΣ της ομάδας των συγγραφέων κυρία Μαρία Ρεπούση

«Δεν κατανοούνται οι λόγοι για την έναρξη της Επανάστασης από τη Μολδοβλαχία ούτε οι λόγοι για τους οποίους πολέμησαν οι Έλληνες στην Τρίπολη, στα Δερβενάκια, στην Αλαμάνο, στη Γραβιά, στα Βασιλικά»

Το διά ταύτα: Να αναφερθεί το δεύτερο μέρος του βιβλίου στη συγ-γραφική ομάδα για να προβεί σε όλες τις προτεινόμενες διορθωτικές παρεμ-βάσεις, με τη διευκρίνιση ότι είναι δε-σμευτικές και αποτελούν προϋπόθεση για την τελική έγκριση του διδακτι-κού πακέτου.

«Η ξένη κυριαρχία και οι προσωπικές κρίσεις»

Άμεσο ήταν η αντίδρα-ση των συγγραφικών ομάδων στην αναπομπή της δουλει-άς της. Ακολουθεί η πρώτη επιστολή:

Υπογραφή: Μαρία Ρε-πούση.

Αποδέκτης: Γιάννης Πα-παργυρίου.

Ημερομηνία αποστολής: 6-4-2004.

ξένης κυριαρχίας. Υπογραμι-θεί ο όρος «ξένη κυριαρχία» είναι επιλογή του αναλυ-τικού προγράμματος σπουδών. Στο αναλυτικό πρόγραμμα ως αναθήκη της περιόδου αυ-τής θεωρεί-ται η άδωση της Κωνσταν-τινούπολης

«Στο αναλυτικό πρόγραμμα ως έναρξη της περιόδου από την Αναγέννηση»

ως είναι ιστορική διάτρησης; Αναφέρω για παράδειγμα την πρόταση να αντικα-ταστήσουμε τον όρο «ελλη-νόφωνο χώρο» για την πε-ρίοδο της ξένης κυριαρχίας (1453-1821) με τον όρο «Ελλάδα».

Υπάρχει Ελλάδα πριν από τη δημιουργία του ελληνικού κράτους;

Υπάρχει Ελλάδα πριν από τη δημιουργία του ελληνικού κράτους;

Μικρασιατική Καταστροφή (συνήθως τονίζεται το αλυτρωτικό κίνημα της εκστρατείας και λιγότερο η οικονομική του στόχευση)

Ματωμένα Χώματα (λογοτεχνική ετεροχρονισμένη ανάπλαση)

1990: στροφή στην εθνοτική μνήμη: Σμύρνη και Πόντος

1994, 1998 αναγνώριση των γενοκτονιών.

2. ΤΗ ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

«Τα έθνη ζουν και πεθαίνουν με τους μύθους τους»

Κρυφό σχολειό και Ελληνική Επανάσταση»

(Πίνακας Γύζη, Αγία Λαύρα Βρυζάκη)

Πρόσληψη ρομαντική της Επανάστασης

Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος και δημόσια διαμάχη για την δήλωση του θρησκευάματος στις ταυτότητες.

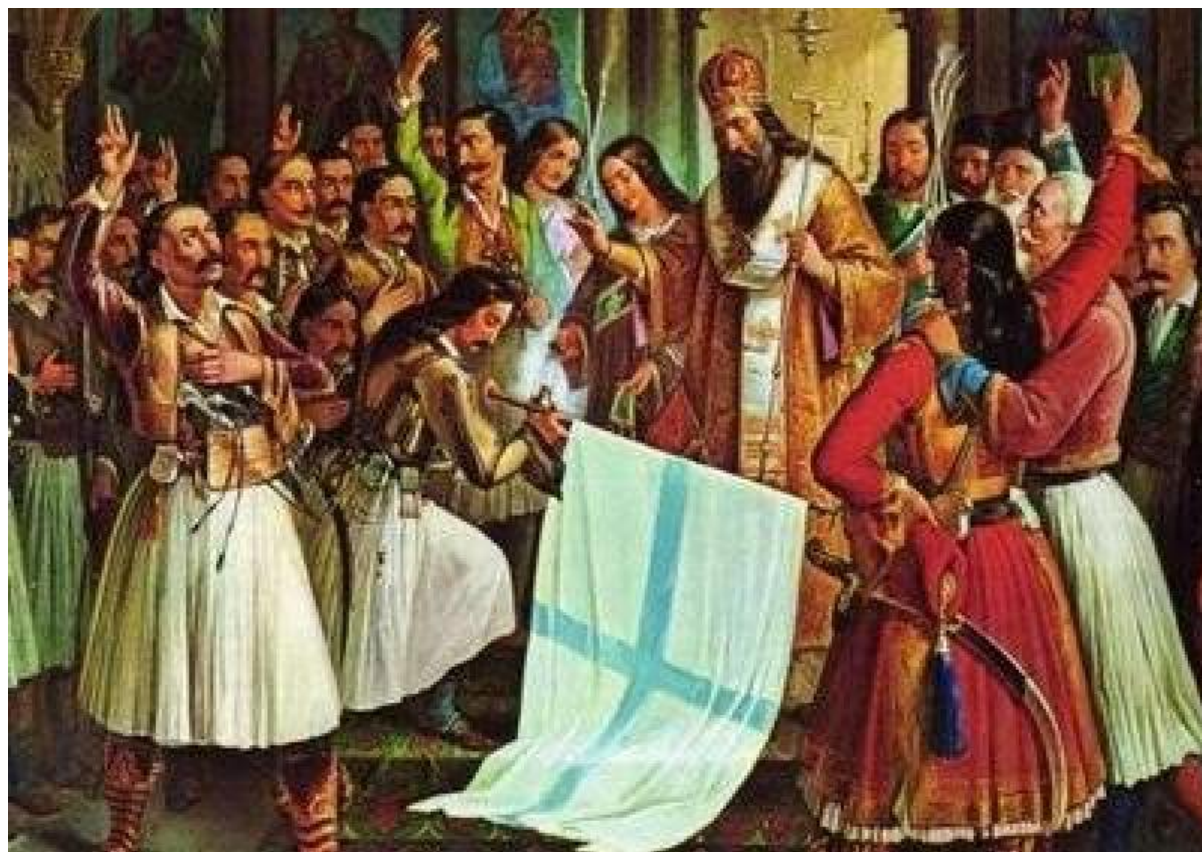
«Οι ιστορικοί που πήραν μέρος στο δημόσιο διάλογο εξήγησαν τον φαντασικό χαρακτήρα και την ανακρίβεια, καθώς και την παραπληροφόρηση που υπήρχε πίσω από τις περισσότερες κατηγορίες εναντίον του βιβλίου. Το κύριο επιχείρημά τους ήταν ότι η εθνική ιδεολογία έχει δημιουργήσει μια φαντασική πραγματικότητα, που γίνεται αποδεκτή ως η ιστορία της Ελλάδας, η οποία έρχεται σε έντονη αντίθεση με τις κοινές παραδοχές της επιστημονικής κοινότητας στο πεδίο των ιστορικών σπουδών.»

Αντώνης Λιάκος, «Οι πόλεμοι της Ιστορίας»

ΓΥΖΗΣ. ΤΟ ΚΡΥΦΟ ΣΧΟΛΕΙΟ, 1928

Ο ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΥ ΒΡΥΖΑΚΗ: Ο ΠΑΛΑΙΩΝ
ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΕΥΛΟΓΕΙ ΤΗΝ
ΣΗΜΑΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ.

ΧΡΙΣΤΌΔΟΥΛΟΣ

Αποφάνθηκε ότι το εγχειρίδιο δεν σέβεται τον εθνοποιητικό ρόλο της ορθοδοξίας

Μπαμπινιώτης: γλωσσική τεκμηρίωση του ζητήματος

Σαμαράς: οι μύθοι πρέπει να μείνουν γιατί βοηθούν στις κοινωνικές ισορροπίες

Η ορθοδοξία δομικό στοιχείο της εθνικής ταυτότητας

ΚΡΕΜΜΥΔΑΣ:

όσοι ιερωμένοι αντιστάθηκαν, αντιστάθηκαν όχι μόνο στον Τούρκο αλλά και στους ηγέτες τους

Πατριάρχης Γρηγόριος Ε: απειλούσε με αφορισμό όσους συμμετείχαν στην Επανάσταση

Διαχωρισμός σχολικής και ακαδημαϊκής ιστορίας αλλά και αλληλεπίδραση

3.ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΒΆΘΟΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ, ΤΗ ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΌΤΗΤΆ

Σχήμα συνέχειας ελληνικού έθνους μέσα από το πρόγραμμα σπουδών της ιστορίας

Στο βιβλίο γίνεται αναφορά στη λειτουργία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (Παραδείγματα σελ. 78-88)

Αρχαιότητα, Βυζάντιο, κλέφτες

Το βιβλίο έγινε σύμβολο «σύγκρουσης της παγκοσμιοποίησης με την εθνική ταυτότητα»

ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΕΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΑΝ ΌΤΙ:

- Το βιβλίο είναι γραμμένο σύμφωνα με τις αρχές της σύγχρονης επιστήμης της Ιστορίας (Νάκου, 2007)
- Απομυθοποίηση, σφαιρική προσέγγιση και απλοποίηση (Μουζέλης 2007)
- Ποικιλία πηγών
- Ιστορία από τα κάτω
- Πολυπλοκότητα ιστορικής πραγματικότητας (όχι μάχες, πολέμους, σφαγές, ήρωες, πολεμιστές -Κουλούρη, 2007)

ΚΟΥΛΟΥΡΗ: Η ΑΠΟΣΥΡΣΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΣΥΝΔΕΕΤΑΙ ΜΕ ΤΕΣΣΕΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

1^ο υπερεπένδυση προσδοκιών στην εκπαίδευση και το μοναδικό εγχειρίδιο

2^ο σύνδεση της διδασκαλίας με τον εθνικό φρονηματισμό

3^ο ιστορικός αναλφαβητισμός

4^ο Εξαναγκασμός σε δηλώσεις φρονημάτων

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΜΕ ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

Αποτυχία γιατί τα σχολικά εγχειρίδια προσπάθησαν να μεταβάλλουν τόσο τα αξιακά πρότυπα της κυρίαρχης ιδεολογίας όσο και του παραδοσιακού εκπαιδευτικού συστήματος

Η διαχείριση της μνήμης προκαλεί ανασφάλειες γι αυτό εστιάζεται το ενδιαφέρον στο καθήκον απέναντι στο παρελθόν

Αντίσταση της κυρίαρχης ιδεολογίας στις εκάστοτε νεωτεριστικές προσπάθειες

Οι καθηγητές δεν μπορούν να διδάξουν την πολυπρισματικότητα (Μακαρατζής)

Εθνοκεντρικό πλαίσιο προγραμμάτων σπουδών

Joint History project

2006: Γαλλογερμανικό βιβλίο

ΤΟ ΚΑΚΟ ΠΑΡΑΓΙΝΕ... ΕΜΑΘΑ
ΟΤΙ ΣΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΘΑ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΤΙ "ΣΥΝΩΣΤΙΖΟΜΑΣΤΑΝ
ΣΤΗ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟ"...

Του Σπύρου Δερβενιώτη

Αμετανόητη παραμένει η κυρία Ρεπούση...

Αμετανόητη παραμένει η κυρία Μαρία Ρεπούση, η καθηγήτρια της Ιστορίας, που επιχείρησε να μας... αλλάξει τα φώτα με το βιβλίο Ιστορίας της ΣΤ' τάξης Δημοτικού που έγραψε.

Με τα όσα υποστήριξε σε συνέντευξη που έδωσε την περασμένη Κυριακή στην «Καθημερινή» ήρθε να δικαιώσει το «ΠΑΡΟΝ», όταν στο προηγούμενο φύλλο, πρωτοσέλιδα, γράφαμε ότι δεν είναι δυνατόν να αναθέσουν τις διορθώσεις σ' αυτό το βιβλίο-ντροπή στους φυσικούς υπουργούς του «εγκλήματος» κατά της Ιστορίας μας, είναι σαν να αναθέτεις

στον «εγκληματία» να δικάσει τον εαυτό του...

Η κυρία Ρεπούση έχει το θράσος να μιλάει για «ιστορική εκπαίδευση **δέσμοι ιδεοληψιών** του παρελθόντος» και ήρθε να μας απαλλάξει από ιδεοληψίες, από τις οποίες βέβαια κανένας μας δεν έπαθε τίποτε ούτε έγινε ανθέλληνας. Και τώρα η κυρία Ρεπούση θέλει «την αναβάθμιση της ιστορικής παιδείας των παιδιών και αυριανών πολιτών της χώρας» και η αναβάθμιση προφανώς είναι να ξεχάσουμε την καταστροφή της Σμύρνης και τη σφαγή των γονιών μας και να μάθουν τα παιδιά μας ότι εκεί στη Σμύρ-

νη σφαγιάστηκαν και... τραυματίστηκαν οι παππούδες τους λόγω του... συνωπισμού, προσπαθώντας να ανεβούν... πρώτοι στα κρουαζιερόπλοια! Και καλά η... απαίτηση να μη... χαθεί «άλλο ένα καλό σχολικό βιβλίο», όπως χαρακτηρίζει το πόνημά της. Οποία μετριοφροσύνη...

Όμως η κυρία Ρεπούση κατηγορεί τη μεγάλη πλειοψηφία του ελληνικού λαού, που ζητάει την απόσυρση του βιβλίου της, ότι έχει εγκλωβιστεί «σε κομματικά κελεύσματα», μιλάει για «κραυγές» και ότι είναι «**τεράστια πολιτική ανευθυνότητα** να διασύρεται το βιβλίο»!

Καλά, κυρία Ρεπούση, μορφωμένη γυναίκα, δεν σας προβληματίζει γιατί τόσο κόσμος, ολόκληρη η Ακαδημία Αθηνών, έγκυροι δημοσιογράφοι, είναι αντίθετοι με τις ιδεοληψίες που έχετε γράψει στο περιβόητο βιβλίο;

Υπήρξε ποτέ στο παρελθόν τέτοια κατακραυγή; Δεν καταλάβατε γιατί; Η απάντηση είναι απλουστάτη. Οι απόψεις σας -δικαίωμά σας- δεν περνάνε, γιατί δεν έχουν καμία σχέση με την πραγματικότητα, με αυτά που ζήσανε οι πρόγονοί μας.

Τώρα, μετά απ' αυτά που λέει η κυρία Ρεπούση, θα είναι μεγάλη πρόκληση να της αναθέσει η υπουργός Παιδείας να διορθώσει το βιβλίο της...

ΥΓ.: Αν η κυρία Ρεπούση σεβόταν τον εαυτό της, θα περίμενε κανείς ότι θα αρνιόταν να κάνει τις διορθώσεις, γιατί έτσι αποδέχεται ότι το βιβλίο της είναι ένα μεγάλο λάθος...

Όσα μάθαμε δεν μας χάλασαν

Ως απάντηση στις ανιστόρητες απόψεις της κυρίας Ρεπούση παραθέτουμε την κατάληξη του άρθρου του Ν. Τσαγκρή στο «Έθνος της Κυριακής» με τίτλο «Ιστορία και φρόνημα»:

«Και όσα μάθαμε δεν μας χάλασαν, ανεξάρτητα πόσο κοντά ήσαν στην «ιστορική αλήθεια». Μας έκαναν να αγαπάμε την πατρίδα, αλλά κυρίως την ανεξαρτησία, την ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ. Να σεβόμαστε την ελευθερία ως υπέρτατο ανθρωπινό αγαθό και να αγωνιζόμαστε μέχρι θανάτου γι' αυτήν.

Ενοχλεί άραγε αυτή η «φρονηματική» ταυτότητα των Ελλήνων; Και πιστεύουν κάποιοι ότι θα την αλλάξουν... διορθώνοντας την Ιστορία; Ίσως. Το σίγουρο είναι ότι αυτή η «ταυτότητα» που, σαφώς, προέκυψε από τα αίτια μιας μακροχρόνιας ιστορίας μας

Όχι πειραματόζωα τα παιδιά

Τις ανησυχίες της για τον κίνδυνο να γίνουν τα παιδιά πειραματόζωα με τις... πειραματικές διορθώσεις που θέλει να κάνει η συγγραφέας του βιβλίου της Ιστορίας της ΣΤ' Δημοτικού κυρία Ρεπούση και οι οποίες αν έχουν πάλι πρόβλημα θα τις... ξαναδιορθώσει του χρόνου, όπως η ίδια δήλωσε σε συνέντευξή της στην «Καθημερινή», εκφράζει η γνωστή και καταξιωμένη δημοσιογράφος της ίδιας εφημερίδας Ελένη Μπίστικα στη στήλη της «Σημειωματάριο» της Μεγάλης Τρίτης.

Σημειώνει συγκεκριμένα τα εξής αφοριστικά για εκείνους που υποστηρίζουν ότι το βιβλίο μπορεί να διορθωθεί και όχι να αποσυρθεί:

«Όπως λέγει η κ. Ρεπούση, "νέες αλλαγές θα προκύψουν μέσα από την αξιολόγηση της "διδασμιότητας" του εγχειριδίου. Αν οι εκπαιδευτικοί δυσκολεύονται να χειριστούν τη νέα μέθοδο, θα το λάβουμε σοβαρά υπόψη μας και σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο θα βρούμε τρόπους να επέμβουμε διορθωτικά". Αυτό όμως (και εδώ δημιουργήθηκε η ανησυχία) αφορά όχι την επόμενη, αλλά τη "μεθεπόμενη χρονιά". Γίνεται δηλαδή ένα νέο πείραμα διδασμιότητας της Ιστορίας, "ένα νέο περιβάλλον μάθησης", όπως λέγει η κ. Μ. Ρ. χαρακτηριστικά, το οποίο, αν χρειαστεί να αλλάξει, αυτό θα γίνει μόνο οι μαθητές της ΣΤ' τάξης θα έχουν προκύψει

θα έχουν αποκομίσει τα παιδιά στο τέλος της τρέχουσας σχολικής χρονιάς.

Κανείς δεν θέλει το παιδί του πειραματόζωο, με την καλή έννοια του όρου, εάν υπάρχει τέτοιο. Το παρήγορον στην όλη υπόθεση είναι ότι η Ιστορία δεν αλλάζει, όπως και εάν διδαχθεί, αυθεντική, απλουστευμένη, με ευρωπαϊκή απόκλιση. Έγινε όμως πολύς θόρυβος. Για να ξεσηκωθεί λαός και κλήρος και ο Μίσης Θεοδωράκης, σε κάτι θα φταίει η νέα θεώρηση του βιβλίου.

Για το εξώφυλλο

Και κάτι για το εξώφυλλο: Το αυτόγραφο σπάραγμα του Διονυσίου Σολωμού και το σκαρίφημα αλόγου στην προστάθεια εκκίνησης ή άλματος -όπως εξηγεί με μικρά γράμματα, σαν τις ρήτρες των συμβολαίων η σελίδα 137- παραπέμπει στη ζωφόρο του Παρθενώνα και συγχρόνως αποτελεί αισιόδοξο μήνυμα στην αρχή μιας νέας εποχής, σύμβολο δύναμης και ομορφιάς (Γ. Λαζόγκας). Ζήτημα είναι αν οι μαθητές της ΣΤ' Δημοτικού το κατάλαβαν, ή εάν κανείς δάσκαλος τους το εξήγησε. Πάντως, ο Διονύσιος Σολωμός στον "Ύμνο εις την Ελευθερία" γράφει:

"Ὁ τρακόσιος! Σηκωθείτε και ξανάθετε σ' εμένα

(ΔΙΑ)ΓΡΑΦΟΥΝ
ΞΑΝΑ ΤΗΝ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΑΣ

▶ **Παρά** τον σάλο, η υπουργός Παιδείας αρνείται να αποσύρει το σχολικό εγχειρίδιο και αναθέτει τις διορθώσεις στους ανιστόρητους συγγραφείς

Με τις πλάτες της Γιαννάκου προκαλεί πάλι η Ρεπούση

Διορθώσεις-κοροϊδία στο βιβλίο Ιστορίας: Δεν ήταν «συνωσιτισμός» η σφαγή της Σμύρνης αλλά «εγκατάλειψη»! - Τα βάζει και με την Κύπρο

ΤΗΣ ΙΣΜΗΝΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΥ

Τελικά η καταστροφή της Σμύρνης δεν ήταν «συνωσιτισμός» αλλά «εγκατάλειψη»! Αυτό θα διδαχθούν τα Ελληνόπουλα που θα έχουν την ατυχία να βρεθούν στη ΣΤ' Δημοτικού την επόμενη σχολική χρονιά, αν «περάσει» το νέο πείσμα της κυρίας **Μαρίας Ρεπούση**.

Παρά τον τεράστιο σάλο που προκάλεσαν οι ανιστόρητες απόψεις που προβάλλει το σχολικό εγχειρίδιο, η επικεφαλής της συγγραφικής ομάδας κυρία Ρεπούση αποδεικνύεται «αγύριστο κεφάλι» - προφανώς με τις «πλάτες» της υπουργού Παιδείας κυρίας **Μαριέττας Γιαννάκου**. Η τελευταία επιμένει, παρά την απόρριψη του συγγραφέα

Με την ανοχή της κυρίας Μαριέττας Γιαννάκου (αριστερά) η κυρία Μαρία Ρεπούση (δεξιά) συνεχίζει το... έργο της

επί του συγγράμματος (μεταξύ άλλων τονίζει: «Πάσχει ως βιβλίο Ιστορίας... οι αδιαιρέτες του απαλά»

«Metron Analysis» που δημοσίευσε το «ΘΕΜΑ» στις 25/3/2007), η κυρία Γιαννάκου αναβαθμίζει και πάλι σε

1. Η κυρία Ρεπούση δεν δέχεται καν να αποκαταστήσει την Καταστροφή της Σμύρνης. Ενώ το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ζητά να περιγραφεί ως «βίαιη εκδίωξη των Ελλήνων», η συγγραφέας αρνείται. Υποχωρεί μόνο μέχρι του σημείου να περιγράψει τη σφαγή ως «εγκατάλειψη υπό δραματικές συνθήκες» της πόλης από τους Έλληνες!

2. Ενώ το υπουργείο Παιδείας της Μεγαλονήσου έχει ζητήσει να υπάρχει ξεκάθαρη αναφορά σε «τραγωδία» ή -έστω- σε «πρόβλημα» της Κύπρου, η κυρία Ρεπούση επιμένει να μιλά περί «ζητήματος της Κύπρου».

3. Δεν έχουν προστεθεί -όπως θεωρεί το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο- αρκετά στοιχεία για τους πρωταγωνιστές και τα γεγονότα της Επανάστασης του 1821.

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΕΒΕΡΤ

Ζητά την κατάργηση και όχι τη διόρθωση του βιβλίου Ιστορίας

«Κάτι ανεύθυνοι Νεοέλληνες...»

Να αποσύρει άμεσα το απαράδεκτο βιβλίο «που απευθύνεται μάλιστα στην πιο ευαίσθητη ηλικία των παιδιών μας», ζήτησε από την υπουργό Παιδείας κυρία **Μαριέττα Γιαννάκου** ο πρώην πρόεδρος της Ν.Δ. κ. **Μιλτιάδης Εβερτ** (φωτογραφία)

με ερώτηση που κατέθεσε στη Βουλή. «Κανένας δεν έχει το ιστορικό δικαίωμα να υποβαθμίζει τους αγώνες γενεών που θυσιάστηκαν για τα ύψιστα ιδανικά της Ελευθερίας, της Δικαιοσύνης και της Δημοκρατίας. Τα πανεπιστήμια στην Ευρώπη και στην Αμερική διδάσκουν τον ελληνικό πολιτισμό και την ελληνική ιστορία. Στην πατρίδα μας ανεύθυνοι Νεοέλληνες επιχειρούν να υποβαθ-

Οι αντιδράσεις στο νέο βιβλίο ιστορίας της θης Δημοτικού συγχίζονται με αρειώτους ρυθμούς καθώς όλο και περισσότεροι αντιλαμβάνονται ότι το συγκεκριμένο εγχειρίδιο είναι κατά την επικρατέστερη έκφραση ακατάλληλο για τα Ελληνόπουλα, καθώς αποκρύπτει αγώνες του Ελληνικού Έθνους και εξοραίζει τους οθωμανούς και τα εγκλήματα τους.

Το θέμα έφερε στο φώς της δημοσιότητας η ΑΙ πριν μερικούς μήνες ανασφύρονται εκατοντάδες επιστολές επικρίνοντας την υπουργό Παιδείας, ζητώντας παράλληλα την απόσυρση του.

Απ' όλες αυτές τις επιστολές ξεχωρίσαμε μία για την πληρότητα στην ανάπτυξη του θέματος μέσα από λογικά επιχειρήματα και γιατί πολλοί επιστήμονες, στρατιωτικοί κ.α. έχουν ταυτιστεί με το περιεχόμενο της επιστολής. Μεταξύ αυτών οι κ. Αλευρομήτριος Δημήτριος Αντιστράτηγος ε.α., η κ. Ισαβέλλα Βλουβιδου Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια μικροβιολογίας, ο κ. Ανδρέας Σταλίδης Μαθηματικός - οικονομικός αναλυτής, εκδότης του περιοδικού «Αντίβαρο», η κ. Λαμπρινή Θωμά Δημοσιογράφος, ο κ. Χαράτζόπουλος Παναγιώτης καθηγητής κ.α.

Η επιστολή έχει ως εξής:

Αξιότιμε κ. Πρωθυπουργέ κ. Υπουργέ, κ. Υφυπουργοί Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Υπουργοί κ. Βουλευτές κύριοι του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Σας στέλνω αυτή την επιστολή για να εκφράσω την δυσαρέσκεια μου για το νέο βιβλίο ιστορίας της Έκτης Δημοτικού.

Ένας σύγχρονος Ευρωπαίος συγγραφέας (Μίλαν Κούντερα) έγραφε: « Για να εξοφάνσεις κανείς ένα έθνος του σφαιρεί πρώτα την μνήμη. Καταστρέφει τα βιβλία του, την παιδεία του, την ιστορία του. Και κάποιος του γράφει άλλα βιβλία, του μεταφιδεύει άλλη παιδεία και εμνοεί άλλη ιστορία. Κατόντι το Έθνος αρχίζει σιγά σιγά να ξεχνάει ποιο είναι, ποιο ήταν. Ο κόσμος τριγυρνά του θα το ξεχάσει πολύ γρήγορα».

Φαίνεται ότι στην Ελλάδα του 21ου αιώνα η μεμνήμη αυτή έχει ήδη ξεκινήσει. Το συγκεκριμένο βιβλίο που διδάσκεται στα σχολεία μας από το τρέχον σχολικό έτος, είναι το πρώτο εγχειρίδιο παραγωγής μιας γενιάς Ελλήνων που στο όνομα μιας παιδείας δίδην «ανοιχτή» θα έχει απολείσει όλους τους ιστορικούς συγκεκριμένους ιστορίες από τη συλλογική της μνήμη και συνεπώς. Μιας γενιάς που θα στέκεται ανήμπορη να κατανοήσει την ελληνική εστέρηση, μέσα σε έναν ταχύος εξελισσόμενο κόσμο που ευνοεί και ενθαρρύνει την επικοινωνία των λαών. Συννεπώς μιας γενιάς πρόθυμη να παραδοθεί αναντιβρίττα στα κελύματα τρέτων. Πρέπει να αρνηθούμε και να ακιρώσουμε μια τέτοια τροχιά, τώρα που είναι ακόμα νοορ, πριν γενικευτεί το φαινόμενο.

Το περιεχόμενο του νέου διδακτικού εγχειριδίου της ιστορίας της θης Δημοτικού έχει τα εξής αρνητικά χαρακτηριστικά που το καθιστούν ακατάλληλο για διδασκαλία:

ΑΥΣΤΗΡΩΣ ΑΚΑΤΑΛΛΗΛΟ για μαθητές

Εξοραίζεται η Οθωμανική αυτοκρατορία με όλες τις μεθόδους απόκρυψης της ιστορικής αλήθειας, όπως την αποκόπηση, παρεμπόηση, παρερμηνία κλπ.

(Κερ: Η κοινοτική οργάνωση σελ. 18 Οικονομία και επαγγέλματα σελ.20 Η εκπαίδευση σελ.22 Η καθημερινή ζωή σελ.24-25).

Οι Έλληνες εμφανίζονται να συμβιώνουν αρμονικά ότατα με τους κατακτητές ληρονονότας βισμαούς, γενεοτονικής φύσεως ολοκληρωτικές σφαγές (π.χ. Χίος), παλουκώματα, εγκλήματα, λεηλασίες, ταπεινώσεις, εξιλαμισμούς, παιδομαζώματα, εφορίες, οκλαροσάζαρο, το καράκιλα να περέρει ο αφέντης μουσουλμάνος το ποτάμι... Αποκρύπτεται ότι οι ρωγιάδες όπου γης βασανίζονται και υποφέρουν. Ο όρος «γεννίσαρος» αποσιώπεί ολοκληρωτικά.

Χαρακτηριστικό είναι το εξής απόσπασμα που παρατίθεται στο βιβλίο ως .. ιστορική ηγή: «Ο ντε Μπρεβ προεβήτης της Γαλλίας στην Κωνσταντινούπολη (1590-1606) προς τον βασιλιά Λουδοβίκο ΙΓ': «Οι Σουλτάνοι όταν κατακτούν ένα βασίλειο ή μια επαρχία διατηρούν θαυμαστή τάξη. Όσο για το λαό, αφήνεται να ζει σύμφωνα με τα ήθη και τα έθιμά του. Διατηρεί τα αγαθά του και έχει θρησκευτική ελευθερία» (σελ.19). Η ερώτηση που ακολουθεί την ηγή επιχειρεί να διαμορφώσει τη συνείδηση των μαθητών με ποιο τρόπο αντιμετώπιζον οι Σουλτάνοι τις κατακτημένες περιοχές σύμφωνα με την ηγή;

Η εικόνα των Οθωμανών είναι εν γένει εξιδανικευμένη εκτός από ιδιόετες ειοπράκτορες των φόρων: «Η οθωμανική Πόλη αναγκάζεται να παραχωρήσει την ειοπράξη των φόρων σε ιδιώτες και όχι σε υπαλλήλους του

κράτους. Οι ιδιώτες αυτοί συχνά παραβιάζουν το νόμο, αδικούν τους υπηκόους και πλουτίζουν σε βάρος τους (σελ.30). Άες και εκτός από επιτήθειους «ιδιώτες» κατά τα άλλα επράκτοι για εξευγενισμένη διοίκηση. Η απόπειρα να αθωωθεί το οθωμανικό σύστημα εξουσίας είναι ευδικρίτη και στον πιο αγύμναστο του.

Αντίθετα με αυτές τις περιγραφές του Βιβλίου, μία εικόνα της εποχής δίνει και η Άννα Κομνηνή: «Εξοκονομίσαν σπαθιά και λόγχες κατά των χριστιανών, έκαναν μάχες, πολέμους, κάποιους σφάξαν από τα σπείτα τους στην αιχμαλωσία οτις ηδύει ο τρέμος και όλοι έτρεχαν να κρυφούν στις σπηλιές, τα δάση, τα βουνά, τους λόφους. Ορισμένοι ξεφάνιζαν έντρομοι για τα δεινά που υπέφεραν, καθώς τους έπαιρναν μέσα στην Περούα και όλοι που επιβίωσαν (οι λίγοι που απέμειναν μέσα στα σύντομα της αυτοκρατορίας) έκλαιγαν και θρηνοούσαν, ο ένας για το γιο του, ο άλλος για την κόρη του. Κάποιοι θρηνοούσε τον αδελφό του, άλλος τον έδελφό του που σκοτώθηκε και έχυε μιαρού δάκρυα σαν γυναίκες. Δεν υπήρχε άνθρωπος που να μην κλαίει και να λυπάται για κάποιον δικό του». (Άννα Κομνηνή ΙΙΙ,229). Ομοίως και η εκτίμηση του Μεβλιαντζέλαλεντίν Ρουμί, ιδρυτή του τάχατος των δερβίσηδων, για τους Τούρκους ειοβλοείς (και μάλλον αυτή η εκτίμηση υπήρχε και στην υπόλοιπη μουσουλμανική διανόηση εκείνης της εποχής-13ος αι.). «Για την οιοδόηση πρέπει να προλαμβάνονται Έλληνες (Ρωμιοί) εργατές και για

την κατεδάφηση Τούρκοι. Γιατί η δδμηση του κόσμου είναι ιδιότη της των Ελλήνων, ενώ η καταστροφή και το γρέξιμομα έχει ανατεθεί στους Τούρκοους».

Υποβαθμίζεται ο ρόλος της Εκκλησίας και στα χρόνια της δουλείας και κατά την Επανάσταση

Αποσιωπάται η σημασία της Ορθόδοξης Παραδόσεως στη διατήρηση της εθνικής συνειδήσεως των Ελλήνων. Ελληνικό πληθυσμό που κατοικούσαν στα όρια του ελληνικού κόσμου, ακόμη κι όταν έχασαν τη γλώσσα έμειναν Ρωμιοί στην ψυχή χάρη στην ορθόδοξη παράδοση με επίκεντρο το Πατριαρχείο (από τους τουρκόφωνους Καρριανλήδες στα βάθη της Καππαδοκίας μέχρι τους ολαβόφωνους ή δέγλωσσους Μακεδόνες «γραικομένους» (ένθερμους Έλληνες) του καπετάν Κώστα, αρνότερα, ενώ αντίθετα απόλεια της πίστεως σήμαινε και απόλεια της εθνικής ταυτότητας (εξολομημοί, γενιτοαρμιάς, Βαλαάδες, Τουρκοκρητικοί κ.α.). Θρύλοι κάνουν λόγο για πληθυσμούς που προτίμησαν να τους κοπεί η γλώσσα για να μην μιλούν ελληνικά παρά να χάσουν την πίστη τους. Κεντρικό ρόλο στην διατήρηση αυτής της παραδόσεως παίζε η Εκκλησία με κέντρο το Οικογενικό Πατριαρχείο. Από τη μεγάλη εκστέρηση για τη μέρφωση των σλοβερμένων Ελλήνων που ξεκίνησαν οι Πατριάρχες Ιερεμίας Β' ο τρανός (16ος αι.) και Κύριλλος Λούκαρης (17ος αι.) μέχρι τις δεκάδες σχολές που ίδρυσε ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός (ο οποίος στο βιβλίο χωρίς να πέρει που δίδασκε κάτω από το γιαταγάτι του δύνάστη σε εποχές διωγμών μέχρι τις μεγάλες σχολές,

όπου και όποτε οι συνθήκες ήταν ευνοϊκότερες. Μεγάλη του γένους Σχολή, Σχολή Δημητσάνας, Ιωαννίνων, Αθωνίας κ.α. η παιδεία των Ελλήνων είναι στα χέρια της Εκκλησίας τους, της οποίας κλήρος και λαός είναι ενεργά μέλη («Αν και η Υψηλή Πύλη ποτέ δεν ανακατεύτηκε με την Πατριαρχική Ακαδημία στην Κωνσταντινούπολη, οι επαρχιακοί διοικητές μπορούσαν να είναι όσο πιο καταπιστευτικοί ήθελαν. Και πολλοί απ' αυτούς θεωρούσαν την εκπαίδευση των μενοστήτων ως το περισσότερο ανεπιθύμητο πράγμα». Πριν όμως και από τα σχολεία οι θρύλοι και οι παραδόσεις, τα τραγούδια και οι απόηχοι του ένδοξου βυζαντινού παρελθόντος και του «μορμαρομένου βασιλιά» πάνω απ' όλα ο σύνδεσμος των μελών της κοινότητας, συγκροτημένης γύρω από την εκκλησία του χωριού και την κεντρική πλατεία (συνέχεια μπορούμε να πούμε, της αρχαίας εκκλησίας του Δήμου), είναι αυτά που συντηρούν και θρέφουν την ορθόδοξη παράδοση ως θεμέλιο της εθνικής συνειδήσεως των Ελλήνων».

Το φρόνημα αυτό από το οποίο ετάρφη και επιήγησε η Επανάσταση μαρτυρείται από όλες σχεδόν τις προκηρύξεις και τα απομνημονεύματα των αγωνιστών και τα δημοτικά τραγούδια του επαναστατημένου λαού. Αναφέρουμε χαρακτηριστικά «Μάχου υπέρ πίστεως και πατρίδας», ο τίτλος και το μέγα κλέσμα της προκηρύξεως του Αλεξάνδρου Υψηλάντου (Γίσιον 24 Φεβ 1821) (να υψώσωμεν το σημειον δι' ου πάντα νικώμεν, τον Σταυρόν», στη συνέχεια της ίδιας) και «Πρέπει να φυλάξτε την πίστη σας και να τη στερεώσετε, διότι όταν επίδομα τα έρματα, είπαμε πρώτα υπέρ Πίστεως και ύστερα υπέρ Πατρίδος. Όλα τα έθνη του κόσμου έχουν και φυλάνε

Το Ελληνικό Σύνταγμα περιέχει ένα άρθρο (16)
στο οποίο γράφεται ότι η εκπαίδευση θα πρέπει
να προάγει την εθνική συνείδηση και το
χριστιανικό φρόνημα των μαθητών

Λίγους μήνες αργότερα (1991), το βιβλίο «Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας» (Γ Γυμνασίου) του Βασίλη Κρεμμυδά, αφού δέχτηκε επίθεση από εθνικιστικούς κύκλους, δημάρχους κ.λπ. αποσύρεται αφού πριν του έχουν περικοπεί κεφάλαια επειδή δεν ήταν αρκετά «εθνικό».

https://www.efsyn.gr/stiles/apopseis/95829_kataramena-biblia-sholikis-istorias

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αθανασιάδης, Χ. (2015). *Τα αποσυρθέντα βιβλία: έθνος και σχολική ιστορία στην Ελλάδα, 1858-2008*. Αλεξάνδρεια.

Αποστολίδου, Β (2010). Αποστολίδου, Β. Τα αναγνωστικά των λογοτεχνών. *Καλλιτέχνες και λογοτέχνες στα αναγνωστικά 1860-1960*, 18-22.

Κόκκινος, Γ.(2002).Κοσμοθεωρία, ιδεολογία, πολιτική στράτευση. Η περίπτωση του Αλέξανδρου Δελμούζου (1880-1956). *Μνήμων*, 24(2), 227-268.

Παπαντωνίου, Ζ. (1918). *Τα Ψηλά Βουνά : Αναγνωστικό Γ' δημοτικού*. Εθνικόν Τυπογραφείον. Αθήνα.

Σακελλαρόπουλος, Σ., Σκιάς, Α., Εξαρχόπουλος, Ν., Μιχαλόπουλος, Θ., Μεγαρέυς, Ι. & Οικονόμου, Χρ. (1921). *Έκθεσις της επιτροπείας της διορισθείσης προς εξέτασιν της γλωσσικής διδασκαλίας των Δημοτικών Σχολείων*. Μ. Μαντζεβελάκης. Αθήνα.

Τριανταφυλλίδης, Μ. (1921). *Πριν καούν: η αλήθεια για τ' αναγνωστικά της δημοτικής*. Αθήνα.

Τερζής, Ν. Π. (1985). Το αίτημα του εκπαιδευτικού δημοτικισμού για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση: μια κοινωνιολογική προσέγγιση. *Παιδαγωγική επιθεώρηση*, 3.

Χατζιδάκις, Γ.Ν. (1920). *Γενηθήτω φως, Ο Μαλλιαρισμός εις τα Δημοτικά Σχολεία*. Β. Αυλής Α. Ραφτάνης. Αθήνα.